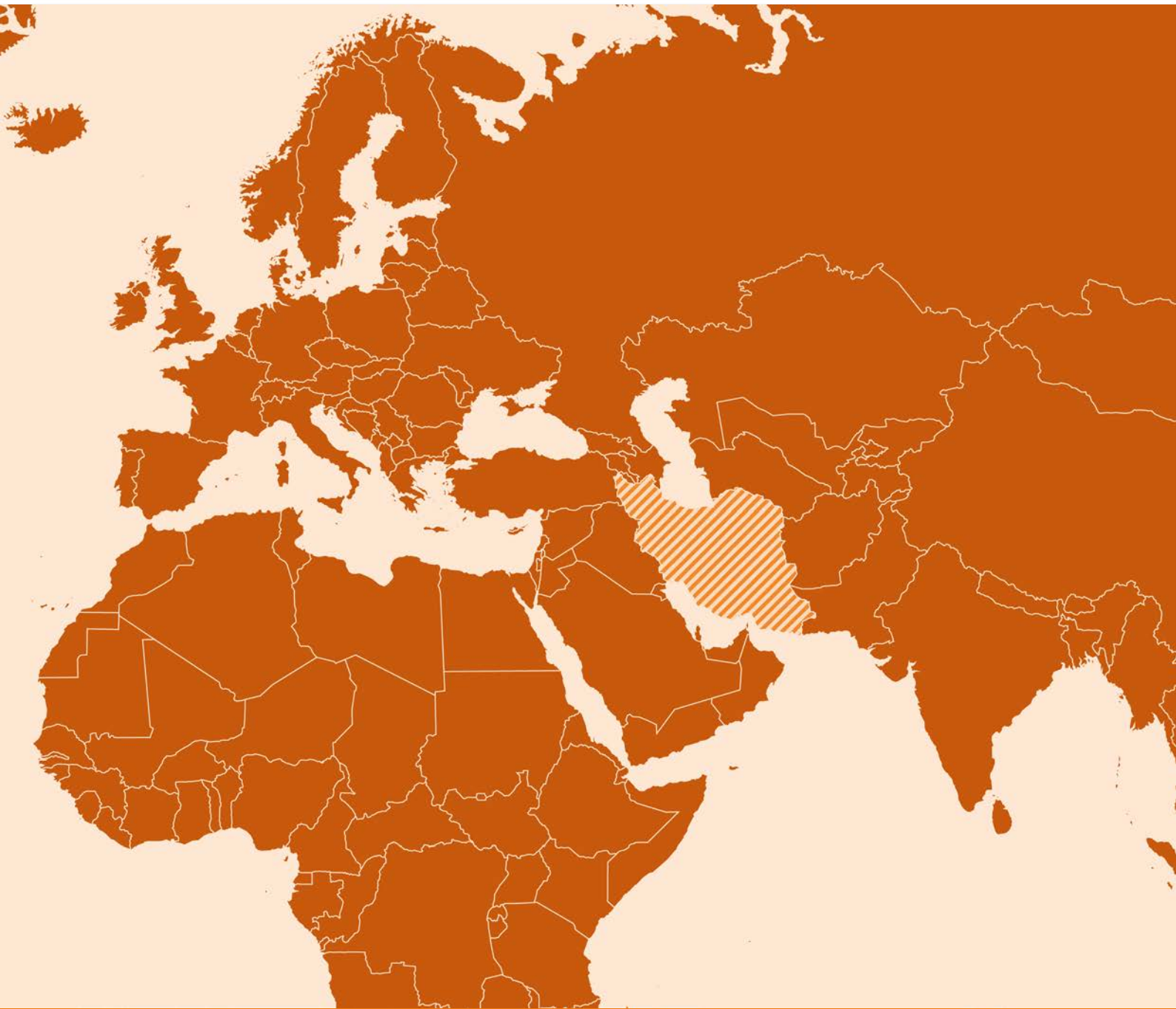

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	847
Land:	Iran
Kilde:	Migrationsverket
Titel:	Landinformation. Iran. Situationen för konvertiter och regimens övervakning av internet och sociala medier
Udgivet:	8. juni 2020
Optaget på baggrundsmaterialet:	13. november 2020

Iran

Situationen för konvertiter och regimens övervakning av internet och sociala medier

MIGRATIONSVERKETS FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella samordningsavdelning. Migrationsverkets system för landinformation, Lifos, fortsätter att vara den plats där rapporter publiceras.

LANDINFORMATION FÖR HANDLÄGGNING AV MIGRATIONSÄRENDEN

Denna rapport är framtagen av Migrationsverket i enlighet med [EU:s allmänna riktlinjer för framtagande av landinformation](#) (2008). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden.

Informationen i rapporten återspeglar inte Migrationsverkets ståndpunkt i en viss fråga och Migrationsverket har inte för avsikt att genom rapporten göra politiska eller rättsliga ställningstaganden.

Landinformation: Iran – Situationen för konvertiter och regimens övervakning av internet och sociala medier

2020-06-08, version 1.0

Rapporten är utgiven av Nationella samordningsavdelningen, Migrationsanalys – Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys. Rapporten har publicerats i Migrationsverkets databas för landinformation, Lifos, © Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2020.

Innehåll

1	Inledning	4
2	Olika kristna grupper i Iran	5
2.1	Distinktionen mellan etniskt och icke-etniskt kristna grupper	5
2.2	Etniskt kristna – historik	5
2.3	Situationen för etniskt kristna idag	6
2.4	Konvertiter – historik	7
3	Allmänt om konvertiter och konversion i Iran	9
3.1	Så sprids kristendomen trots förbud mot mission	9
3.2	Huskyrkorörelsen	10
3.3	Konversion bland kvinnor och unga	11
4	Rättsligt ramverk relaterat till konversion och blasfemi/hädelse	12
4.1	Allmänt om Irans rättssystem	12
4.2	Apostasi - ett brott enligt islamisk rätt	13
4.3	Blasfemi/hädelsebrott	14
4.4	Åtal för brott mot den nationella säkerheten	15
5	Övervakning av konvertiter	17
5.1	Aktörer involverade i övervakning	17
5.2	Irans kapacitet och vilja att övervaka	19
5.3	Tillgång till internet och sociala medier i Iran	22
6	Risker kopplat till konversion och aktiviteter i utlandet	24
6.1	Riskhöjande faktorer och riskprofiler	24
6.2	Anhöriga till konvertiter	25
6.3	Kontroll av personer vid återresa till Iran	27
7	Sammanfattande analys	27
8	Summary	29
	Källförteckning	30
	Elektroniska källor	30
	Muntliga källor	33

1 Inledning

Syftet med denna rapport är att redogöra för dels hur situationen för kristna konvertiter i Iran ser ut, dels hur iranska myndigheter bevakar dem i Iran och utlandet.¹ I rapporten beskrivs övervakning som sker i och kring Iran, men särskilt fokus ligger på regimens övervakning av internet och sociala medier. Temat för rapporten har identifierats genom en behovsanalys kopplad till skyddsprocessen.

Rapporten bygger på öppen rapportering kring Iran samt intervjuer genomförda med välinitierade källor i Sverige och i Storbritannien under slutet av 2019. De personer och organisationer som har intervjuats följer på nära håll utvecklingen i Iran. Källorna är välinsatta i frågor såsom religion och missionsverksamhet, yttrandefrihet och övervakning, rättsfrågor och mänskliga rättigheter. Genom att intervjua välinitierade källor inom dessa områden har vi försökt få en uppdaterad bild av dels situationen för konvertiter i allmänhet, dels hur Iran bedriver övervakning av konvertiter.

Vad gäller tillgång till information så finns flera utmaningar. Det är exempelvis svårt att få tillgång till källor som på ett välinitierat sätt redogör för hur Iran arbetar med övervakning av minoriteter. Givet temat är transparensen begränsad. I denna del bygger rapporten i stor utsträckning på sedan tidigare publicerad information. Organisationer som arbetar med yttrandefrihet och mänskliga rättigheter, liksom flera organisationer som antingen vilar på kristen värdegrund eller särskilt följer situationen för kristna runt om i världen, har också intervjuats. De har utifrån sina kontakter med bland annat konvertiter kunnat redogöra för deras erfarenheter av övervakning och andra ingripanden från myndigheterna. Källorna har väletablerade nätverk i Mellanöstern/Asien och har kunnat erbjuda förstahandsinformation som hade varit svårt att ta del av på annat sätt.

¹ I denna rapport avses med konvertiter uteslutande personer som har konverterat från islam till kristendomen.

2 Olika kristna grupper i Iran

2.1 Distinktionen mellan etniskt och icke-etniskt kristna grupper

Kristna i Iran kan, förenklat, delas in i två huvudkategorier: *etniskt kristna*² och *icke-etniskt kristna*.³ Till de etniskt kristna hör armenier och assyrier, vilka betraktas som kristna genom födseln.⁴ De har eget språk och egna kulturella traditioner samt tillhör ofta ortodoxa kyrkor.⁵

De icke-etniskt kristna består istället till stor del av konvertiter med muslimsk bakgrund, och tillhör ofta protestantiska kyrkor.⁶ Den iranska statens repression har framförallt fokuserats till medlemmar av dessa protestantiska samfund, vilket till stor del beror på att man de bedrivit mission samt verksamhet på persiska. Dessa kyrkors verksamhet har därmed bidragit till att facilitera konversion, vilket är förbjudet för muslimer i Iran. Kristna konvertiter betraktas av den högste ledaren Khamenei och andra myndighetsföreträdare som delaktiga i en bredare utländsk konspiration,⁷ och ses som ett hot mot den iranska statens islamiska identitet.⁸

Det finns också i Iran etablerade grupper av utländska kristna, exempelvis från länder i Väst, Filippinerna och Sydkorea.⁹ Även deras kyrkor har dock på senare år kommit att drabbas av problem då den iranska staten konfiskerat kyrkoegendom. I synnerhet har den katolska kyrkan utsatts för detta. När Migrationsverket genom Lifos¹⁰ i slutet av 2017 besökte Teheran hade exempelvis Jean d'Arc-kyrkan och Sankt Abrahamskyrkan konfiskerats och lämnat sina fransktalande respektive engelsktalande församlingar utan plats för gudstjänst.¹¹

2.2 Etniskt kristna – historik

Kristendomen i Iran har en tusenårig historia. Med islams intåg i landet försvagades den kristna kyrkan, men det var först i och med Timur Lenks erövring av området på 1300-talet som den kraftigt decimerades. De traditionella etniskt kristna i Iran utgörs av två huvudgrupper: ättlingar till de assyrier som överlevde erövringen och de armenier som senare kom till landet under 1600-talet.¹² Dessa traditionella etniska kyrkor har länge varit de dominerande kyrkorna i Iran även om det sedan sent 1800-tal också har bedrivits en aktiv protestantisk mission i landet.¹³ Enligt aktuella uppskattningar från olika kristna källor har kristen mission och konversion

² Etniskt kristna är en term som ofta förekommer i rapporteringen och åsyftar personer som är födda i i traditionellt kristna grupper (exempelvis de etniska armenierna i Iran). Dessa etniska kristna kallas ibland också för historiskt eller traditionellt kristna.

³ International Campaign for Human Rights in Iran (ICHRI), *The Cost of Faith*, 2013, s. 6, [url](#); Minority Rights Group (MRG), *Christians – Iran*, 2017, [url](#).

⁴ Finland, Immigration Service, *Christian Converts in Iran*, 2015-08-21, s. 2, [url](#).

⁵ ICHRI, 2013, s. 6.

⁶ MRG, 2017; Finland, Immigration Service, 2015-08-21, s. 2 f.

⁷ ICHRI, 2013, s. 6.

⁸ The Catholic Register, *Former Muslim Highlights Plight of Christian converts in Iran*, 2019-02-08, [url](#).

⁹ Open Doors, WWR, *Country Dossier Iran*, januari 2019, s. 9, [url](#).

¹⁰ Den tidigare analytiska funktionen Lifos är nu en integrerad del av Migrationsanalys. Databasen Lifos finns fortsatt kvar och där publiceras bland annat landinformation och omvärldsanalys.

¹¹ Katolsk källa, intervju i Teheran, 2017-11-16.

¹² Mark Bradley, *Too Many to Jail*, 2014, Appendix 1, nedladdad hos Bokus.com, betaltjänst.

¹³ Bradley, 2014, Appendix 1.

sedan 1979 inneburit att antalet konvertitkristna i landet idag överstiger antalet etniskt kristna.¹⁴

Det ska dock, enligt Migrationsanalys mening, understrykas att det är mycket svårt att uppskatta antalet konvertiter i dagens Iran då statlig repression under de senaste decennierna har tvingat deras religionsutövning under jord. Uppskattningen av antalet konvertiter i Iran varierar stort mellan de källor som konsulterats, liksom i tidigare rapportering. Det saknas därför mer exakta uppskattningar av antalet konvertiter och därmed även kristna i Iran.

2.3 Situationen för etniskt kristna idag

Landets erkända religiösa minoriteter måste låta registrera sina organisationer, och söka licenser för sina verksamheter så som exempelvis kyrkor, skolor, etc.¹⁵ Detta gäller således de erkända etniskt kristna grupperna i Iran, armenierna och assyrierna, vilka åtnjuter vissa rättigheter enligt den iranska konstitutionen. Av 290 säten i parlamentet är två reserverade för kristna armenier och ett för kristna assyrier.¹⁶ De etniskt kristna kyrkorna har även efter 1979-års revolution haft rätt att praktisera sin religion, hålla gudstjänst, driva skolor, samt fira kristna högtider. Etniskt kristna får dock inte bedriva gudstjänst på persiska, de står ofta under övervakning och måste rapportera om sin verksamhet till myndigheterna. Myndigheterna har också begränsat de etniska kyrkornas möjlighet att exempelvis renovera sina kyrkor och att köpa eller sälja kyrkoegendom. Vidare är kristna utestängda från vissa offentliga tjänster och tildöms strängare straff än icke-muslimer för vissa brott.¹⁷ Den iranska staten erkänner inte heller ett äktenskap som ingås mellan en icke-muslimsk man och en muslimsk kvinna.¹⁸ Iranska medborgare som tillhör en av landets tre erkända religiösa minoriteter (etniskt kristna, judar och zoroastrier) måste vara registrerade hos myndigheterna, vilket medför vissa rättigheter, exempelvis att få förtära alkohol av religiösa skäl. Myndigheterna kan stänga en kyrka och arresterar dess ledare om oregistrerade individer närvarar vid gudstjänst.¹⁹

Traditionellt har de etniskt kristna samfundet hållit gudstjänst på sina egna liturgiska språk och de har försökt bibehålla goda relationer med iranska myndigheter. Assyriska och armeniska kristna har också som regel avstått från att bedriva mission och välkomnar inte konvertiter i sina samfund.²⁰ Det finns från deras sida, generellt sett, en rädsla för konsekvenserna om de skulle ta emot konvertiter i sina kyrkor.²¹ Den iranska staten tillåter de etniskt kristna att praktisera sin religion så länge de inte bedriver mission gentemot den muslimska befolkningen.²²

¹⁴ Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18, Open Doors, 2019, s. 17; Bradley, 2014, s. 23.

¹⁵ ICHRI, 2013, s. 55.

¹⁶ USA, US Commission on International Religious Freedom (USCIRF), *United States Commission on International Religious Freedom 2019 Annual Report; Country Reports: Tier 1 Countries: Iran*, 2019-04-29, s. 2, [url](#).

¹⁷ ICHRI, 2013, s. 6.

¹⁸ Open Doors, 2019, s. 18.

¹⁹ USA, US Department of State (USDOS), *2018 Report on International Religious Freedom: Iran*, 2019-06-21, s. 6, [url](#).

²⁰ Finland, Immigration Service, 2018, s. 2 f.

²¹ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16.

²² Ibid.

Det finns dock exempel på etniskt kristna som fått problem med myndigheterna på grund av sin samverkan med konvertiter.²³ Ett aktuellt och omskrivet fall är den assyriska pastorn Victor Bet Tamraz som tidigare varit ledare för *Teheran Pentecostal Assyrian Church*. Han, och ett par kristna konvertiter, blev gripna i hans hem under ett julfirande 2014.²⁴ De tre tilldömdes fängelsestraff mellan 10-15 år för att ha bedrivit mission samt förbjuden huskyrkoaktivitet. Även hans hustru och son arresterades och anklagades för verksamhet mot den nationella säkerheten.²⁵ I november 2019 skulle det ha skett en förhandling i överklagandet för Victor Bet Tamraz, men denna sköts återigen upp. Förfarandet med mycket utdragna rättsprocesser och uppskjutna förhandlingar, liksom höga borgenssummor för arresterade kristna är förekommande. Detta är ett sätt, anger konsulterade källor, som iranska myndigheter använder för att pressa kristna att lämna landet samtidigt som de kan omhänderta borgenssummor.²⁶ Ett annat exempel på en etniskt kristen som haft problem med de iranska myndigheterna är en armenisk pastor som hamnade i onåd och tvingades lämna landet efter hotelser. Anledningen var att hans bibeltolkning innebar att han såg mission och omvändelse av muslimer som viktig.²⁷

Det finns också exempel på kyrkor för etniskt kristna som tvingats stänga efter att de övervakats av myndigheterna.²⁸ Under 2019 stängde myndigheterna exempelvis en assyrisk kyrka i staden Tabriz i nordvästra Iran då den sågs som ett säkerhetshot.²⁹

2.4 Konvertiter – historik

Fram till revolutionen 1979 dominerade armenier och assyrier de kristna miljöerna i Iran även om protestantiska missionärer från utlandet, huvudsakligen från USA och Storbritannien, också omvänt ett antal muslimer till kristendomen sedan sent 1800-tal.³⁰ De flesta konvertiter i Iran tillhör protestantismen, exempelvis pingströrelsen. Vid revolutionen 1979 fanns det i Iran registrerade kyrkor med blandade församlingar bestående av både konvertiter med muslimsk bakgrund men även assyrier, armenier, kurder liksom andra etniciteter.³¹ Det största kyrkliga samfundet utgjordes 1979 av *Assemblies of God – AoG (Jama'at-e-Rabbani på persiska)*, som tillhör pingströrelsen.³² Både AoG liksom presbyterianska och anglikanska kyrkor ägnade sig åt mission och omvändelse av muslimer. Dessa kyrkor fick under vissa villkor fortsätta med sin kyrkliga verksamhet efter 1979 och fram till 2013.³³

²³ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Center for Human Rights in Iran, *Iranian Pastor's Wife Sentenced to Five Years in Prison For "Acting Against National Security"*, 2018-01-29, [url](#).

²⁴ Center for Human Rights in Iran, *Former Assyrian Church Leader and Two Christian Converts Arrested*, 2015-01-07, [url](#).

²⁵ FN, UN Human Rights Council, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran: Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Islamic Republic of Iran*, 2019-07-18, s. 16, [url](#).

²⁶ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19; Representant för Open Doors, intervju i London 2019-11-19.

²⁷ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16.

²⁸ Ibid.

²⁹ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Radio Farda, *Iranian Intelligence Shuts Down Church, Removes Cross*, 2019-05-26, [url](#).

³⁰ Bradley, 2014, s. 147.

³¹ Norge, Landinfo, *Temanotat: Iran: Kristne konvertitter og hjemmekirker (1) - utbredelse og vilkår for trosutøvelse*, 2017-11-27, s. 7, [url](#).

³² Bradley, s. 147.

³³ Landinfo, 2017-11-27, s. 7.

Under 1990-talet började dock myndigheterna oroas allt mer över växande mission och det ökande antalet konvertiter i landet. Detta ledde till allt fler repressiva åtgärder från statens sida. Myndigheterna begränsade möjligheten att besöka kyrkor, arresterade evangeliska³⁴ kyrkoledare och avrättade en ledande pastor på grund av anklagelser om apostasi. Som ett resultat av denna utveckling började många protestanter samlas i privata hem varmed huskyrkorörelsen växte fram.³⁵

Under 2005 ökade den statliga repressionen gentemot både huskyrkor, persisktalande protestantiska kyrkor och konvertiter, något som ytterligare har intensifierats sedan 2010.³⁶ Då pekade Irans högsta ledare Khamenei ut huskyrkorörelsen som ett nationellt säkerhetshot.³⁷ Detta år beslutade också det iranska nationella säkerhetsrådet att gudstjänster på persiska inte längre skulle få bedrivas, något som gjorde det svårt för de protestantiska kyrkorna att driva verksamhet. Beslutet implementerades successivt och vid 2013 hade även de största persisktalande kyrkorna tvingats stänga. Den ledande protestantiska kyrkan, AoG, hade länge varit en primär måltavla för myndigheterna och i juni 2013 genomfördes en razzia mot dess huvudkyrka i Teheran. Kyrkan stängdes och pastorn arresterades.³⁸

Det finns i Iran idag inga officiella, och av staten registrerade, kyrkor som håller öppet för konvertiter.³⁹ Enligt organisationen Article 18 finns dock fyra anglikanska kyrkor som fortsatt bedriver verksamhet på persiska: en i Teheran, en i Shiraz och två i Isfahan. Migrationsanalys har dock inte funnit information från någon annan källa som bekräftar uppgiften. Article 18 har vidare uppgivit att kristna i dessa församlingar är av blandad bakgrund. Det kan vara assyrier, armenier och personer som konverterat till kristendomen för många år sedan. Dessa församlingar har historiskt sett varit noggrant bevakade och de har inte tillåtits ta in några nya församlingsmedlemmar eller genomföra dop.⁴⁰

Många av de konvertiter som konverterat före revolutionen eller för många år sedan och som tidigare tillhört persisktalande församlingar har lämnat Iran efter att pressen mot dem ökat och deras kyrkor stängts ned.⁴¹ Deras barn och barnbarn som utgör andra- och tredje-generationens konvertiter är få till antalet och många av dem bor idag i staden Mashad i nordöstra Iran.⁴² En andragenerationskonvertit som lämnat Iran och verkar inom kristen mission utomlands har för Migrationsanalys berättat hur hennes familj i Iran förr i tiden kunde besöka sin persiska församling. Deras kyrka stängdes dock ner av myndigheterna och deras pastor dödades. Fadern, som är äldre konvertit, har varit utsatt för frekventa ingripanden och förhör under flera års tid och syskonen som är andragenerationskonvertiter har inte fått någon anställning. Familjen som idag lever i både Teheran och Mashad är under övervakning av regimen, berättar personen som Migrationsanalys har talat med.⁴³

³⁴ Evangeliska kyrkor är protestantiska kyrkor som betonar vikten av mission och att sprida guds budskap.

³⁵ ICHRI, 2013, s. 6 f.

³⁶ ICHRI, 2013, s. 7.

³⁷ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

³⁸ Finland, Immigration Service, 2015, s. 5.

³⁹ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19; Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁴⁰ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

⁴¹ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁴² Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁴³ Andragenerationens konvertit, möte i London, 2019-11-18.

3 Allmänt om konvertiter och konversion i Iran

3.1 Så sprids kristendomen trots förbud mot mission

Flera organisationer som bedriver aktivt missionsarbete mot befolkningen i Iran uppger att kristendomen sprids snabbt i landet och att detta i stor utsträckning beror på att iranier konverterar från islam till kristendomen.⁴⁴ En allmän trötthet på rådande förhållande i Iran i kombination med en öppenhet mot omvärlden uppges ligga bakom att iranier intresserar sig för kristendomen. Intresset uppges vara särskilt stor bland kvinnor som utgör en allt större andel och tar en mer framträdande roll bland iranska konvertiter.⁴⁵ Migrationsanalys har intervjuat flera olika källor som vilar på kristen värdegrund och har god insyn i situationen för konvertiter i Iran. De lämnar i princip samstämmiga uppgifter om att allt fler iranier verkar konvertera samt att många har gjort så under senare år.

Möjligheterna att sprida kristendomen och att missionera i Iran är mycket begränsade. Eftersom möjligheterna att missionera på plats i Iran är begränsade har internet, kommunikationsapplikationer, sociala medier och satellitsändningar från utlandet fått stor betydelse. TV-program med kristet innehåll är ofta vad som öppnar upp blivande konvertiters intresse för religionen.⁴⁶ Under sändningarna visas telefonnummer och e-postadresser genom vilka tittare kan nå ut till pastorer och volontärer som befinner sig utanför Iran. Dessa fungerar som religiösa vägledare för iranier med intresse för kristendomen.⁴⁷ Trots att parabolantennar är förbjudna i Iran och myndigheter i perioder beslagtagit dessa och försöker att störa sändningarna, är de vanligt förekommande.⁴⁸

Migrationsanalys har intervjuat två personer som varit aktiva som religiösa vägledare. De har sin bakgrund i Iran, har själva konverterat för många år sedan och lever sedan länge i Sverige där de är knutna till olika församlingar. De bekräftar att det är vanligt att konvertiter och huskyrkor etablerar kontakter med vägledare i utlandet genom bland annat de TV-program som sänds över satellit. Vägledarna i utlandet tar emot ett stort antal samtal varje månad. De besvarar frågor kring kristendomen, ber tillsammans, ger råd kring var och hur man kan inhandla en bibel utan att väcka misstanke och om vilken öppenhet gentemot omgivningen de kan ha kring sitt utforskande av kristendomen. De upplyser också om vilka grupper i sociala medier som är säkra att vara med i. Det förekommer att man delar Bibeln och religiösa texter antingen på internet eller genom applikationer i sin telefon. Vägledare råder ofta personer de är i kontakt med att vara diskreta i frågor som rör kristendom och religiositet. Personer som vill sprida sin kristna tro uppmanas ofta hålla det inom sin nära familj, eller i en snäv krets.⁴⁹

Elam Ministries, som har omfattande kontakter med konvertiter i Iran, berättar att de i likhet med flera andra aktörer erbjuder iranier de kommit i kontakt med, och etablerat förtroende för, konferenser i länder kring Iran. Där träffas iranier, som ofta inte känner till varandra sedan

⁴⁴ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19; Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18

⁴⁵ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁴⁶ Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁴⁷ 222 Ministries, Sama TV, [url](#).

⁴⁸ USA, USDOS, *Country Report on Human Rights Practices 2019 - Iran*, 2020-03-11, s. 23, [url](#).

⁴⁹ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Pastor i 222 Ministries, intervju i Malmö 2019-11-04.

tidigare, under ledning av vägledare och pastorer med bas utanför Iran. Under konferenserna erbjuds undervisning och de som är intresserade kan döpa sig. Elam Ministries uppger att de varje år döper ett par tusen iranier i länder i Irans närområde.⁵⁰ Migrationsanalys har även varit i kontakt med en par andra aktörer som erbjuder liknande konferenser och utbildningar. Det råder stor försiktighet kring dop och man döper normalt endast personer som under lång tid visat intresse för kristendomen, visar förståelse för sitt beslut samt som man har ett förtroende för. De undviker att dokumentera genom fotografier och intyg. Efter dopen återvänder den som konverterat oftast till Iran. Det är av säkerhetsskäl ovanligt att dop genomförs i Iran och när dessa genomförs sker det under enkla förhållanden och under diskretion.⁵¹

Migrationsanalys konstaterar att det finns flera organisationer som bedriver aktivt missionsarbete riktat mot iranier. Satellit-TV är en vanlig ingång till kristendomen för intresserade iranier. Genom TV-sändningar finns möjlighet att komma i kontakt med religiösa vägledare i utlandet och senare komma djupare in i en kristen gemenskap. Många konvertiter har inlett sitt närmande till kristendomen på detta sätt – att med stöd av en religiös vägledare i utlandet börja utforska kristendomen innan man blir del i en huskyrka.

3.2 Huskyrkorörelsen

Den iranska regimen stängde 2013 den sista kyrkan som riktade sig till konvertiter. Detta tillsammans med de traditionella samfundens generella motstånd mot att ta emot personer som konverterat och den iranska regimens motstånd mot konvertiter har inneburit att de i huvudsak har varit hänvisade till huskyrkor för att i det dolda gemensamt praktisera sin religion.

Huskyrkorna består av mindre grupper som träffas regelbundet i någons hem för att tillsammans praktisera religion. Av säkerhetsskäl så är huskyrkorna ofta små och nya grupper skapas när de växer. Uppgifter om hur stora huskyrkorna är varierar, men grupper om 4-5 personer, 7-8 personer och 8-12 personer nämns.⁵² Det förekommer olika uppgifter om huruvida grupperna är organiserade med ledare eller inte. En källa uppger att det ofta saknas en ledare för huskyrkorna och att man turas om att ta fram exempelvis bibelord.⁵³ Andra berättar att huskyrkorna ofta har en ledare som ansvarar för att samla gruppen, planera mötet samt sköta kontakterna med utlandet.⁵⁴ Företrädare för Elam Ministries berättar att de i sin verksamhet utbildar personer i syfte att de ska bli ledare. Om de är hängivna och anses vara lämpliga får de hjälp att etablera en huskyrka.⁵⁵ Kvinnor och män kan leda huskyrkor.⁵⁶ Ofta sker ingen, eller begränsad kontakt, mellan huskyrkorna och de fungerar alltså i praktiken ofta oberoende av varandra.⁵⁷ Vissa huskyrkor är dock i kontakt med varandra genom sociala medier. Det kan även förekomma kontakter mellan ledare och andra i olika huskyrkor.⁵⁸

⁵⁰ Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁵¹ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁵² Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Pastor i 222 Ministries, intervju i Malmö 2019-11-04; Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁵³ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16.

⁵⁴ Pastor i 222 Ministries, intervju i Malmö 2019-11-04.

⁵⁵ Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁵⁶ Pastor i 222 Ministries, intervju i Malmö 2019-11-04.

⁵⁷ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Pastor i 222 Ministries, intervju i Malmö 2019-11-04.

⁵⁸ Representant för Open Doors, intervju i London 2019-11-19; Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

En källa som konsulterats berättar att många konvertiter inte funderar över vilket kristet samfund de tillhör. Bland vissa aktörer utanför Iran som stöttar konvertiter är detta inte heller en viktig fråga. Det finns de som stöttar konvertiter och inte är samfund, utan snarare fungerar som samordnare av huskyrkor.⁵⁹ Vidare framhåller en annan konsulterad källa att många konvertiter har relativt begränsad kännedom om kristendomen. Det beror på begränsade möjligheter att tillgå kristet material och gudstjänster på persiska, samt att exponeringen för kristendomen under rådande förhållanden i Iran är låg.⁶⁰

Huskyrkorna är i allmänhet diskreta med sin verksamhet och säkerhetsorienterade. Det finns en oro för myndigheternas övervakning och att det kan finnas uppgiftslämnare bland grannar och anhöriga, på arbetsplatser, skolor eller i kafeterior/restauranger. För att inte dra till sig uppmärksamhet så byter man ofta samlingsplats, anländer vid olika tidpunkt samt undviker att träffas i stora grupper.⁶¹

Det bör sammanfattningsvis, enligt Migrationsanalys mening, understrykas att det inte finns någon exakt form för hur huskyrkorna är organiserade. Struktur, storlek, former för ledarskap med mera varierar.

3.3 Konversion bland kvinnor och unga

Källor som konsulterats lyfter fram att det i princip är lika vanligt med konversion bland kvinnor och män, samt att kvinnor och unga är i framkant.⁶² Missnöje med utvecklingen efter den islamska revolutionen och de rådande förhållandena i landet får iranier att söka efter en ny identitet och en annan andlighet, vilket skapar en öppenhet inför andra religioner. Att kristendomen uppfattas ha en respektfull syn på kvinnors rättigheter attraherar sannolikt kvinnor till religionen, menar flera konsulterade källor som vilar på kristen värdegrund.⁶³

Open Doors International gör årligen en studie som fokuserar på gender-specifik religiös förföljelse. Studien, som inte är Iran-specifik, är försiktig i sina slutsatser men anger att övergrepp en person riskerar *kan* skilja sig åt beroende på kön. Män drabbas i större utsträckning av fysiska övergrepp, arresteringar och att bli av med sin sysselsättning. Kvinnor blir i större utsträckning skambelagda, förbjudna att lämna sina hem och möter avståndstagande från sin familj. De kan också riskera tvångsäktenskap och förlora vårdnaden över sina barn.⁶⁴

Vad gäller specifikt Iran framhålls att landet är ett tydligt exempel på när samhällsstrukturer och lagstiftning gör det möjligt för familj och omgivning att utöva repression utan att staten behöver agera. Lagstiftningen i Iran gör kvinnor och flickor i stor utsträckning beroende av anhöriga män såsom fäder och makar. Det finns begränsat skydd mot olika former av våld i hemmet. Frågor kopplad till heder och skam präglar delar av den iranska kontexten/samhället. Att en kvinna konverterar och arresteras är därför mer stigmatiserande för en familj än om motsvarande hade inträffat för en man. En bidragande faktor är risken att en kvinna ska ha utsatts för sexuella övergrepp under frihetsberövandet. Det förekommer att företrädare inom rätts- och säkerhetssektorn rapporterar flickor och kvinnor som deltagit i huskyrkor till deras

⁵⁹ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16.

⁶⁰ Representant för Open Doors, intervju i London 2019-11-19.

⁶¹ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16.

⁶² Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19; Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18; Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16.

⁶³ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Pastor i 222 Ministries, intervju i Malmö 2019-11-04; Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

⁶⁴ Representant för Open Doors, intervju i London 2019-11-19; se även Open Doors, *WWL 2019 Gender-specific religious persecution: Analysis and Implications*, februari 2019, [url](#).

familjer och uppger att de deltagit i opassande möten där män närvarat. Genom att skambelägga kvinnor skadas deras rykte och sociala status. Att kvinnor har begränsad rörelsefrihet gör det svårt för dem att söka skydd.⁶⁵

4 Rättsligt ramverk relaterat till konversion och blasfemi/hädelse

Detta kapitel innehåller först en kort redogörelse för Irans rättssystem och därefter följer en diskussion om vilka brott som kan vara aktuella i fall som relaterar till konversion i Iran. Först diskuteras de "religiösa brotten" apostasi och blasfemi och därefter brott mot den nationella säkerheten. Även om det utgör en straffbar handling att lämna islam är det vanligt att regimen istället åtar och dömer konvertiter för brott mot den nationella säkerheten, vilket hänger samman med regimen syn på apostater/konvertiter som potentiella hot mot den islamiska republikens fundament.

4.1 Allmänt om Irans rättssystem

Den iranska republikens teokratiska system baseras på shiaislam och *velayat-e faqih* (guardianship of the jurist),⁶⁶ där landets högste ledare Khamenei återfinns i toppen av makthierarkin.⁶⁷ Irans konstitution fastslår shiaislam, och mer specifikt tolvsekten, som statsreligion.⁶⁸ Samtliga lagar och rättsregler i landet måste vara i enlighet med sharia,⁶⁹ så som uttolkad enligt den jafaritiska rättsskolan.⁷⁰ Landets domare tillämpar inte enbart stiftade lagar utan även islamisk rätt och auktoritativa *fatwas*.⁷¹ Enligt konstitutionens artikel 167 ska en domare döma utifrån kodifierad rätt, och i avsaknad av sådan utifrån islamiska rättskällor samt *fatwas*.⁷²

Irans rättssystem saknar oberoende och dess arbete brister i transparens. Landets domare utses av chefen för rättsväsendet, vilken i sin tur är utsedd av den högste ledaren. Domarna ska vara skolade i såväl islamisk rätt som kodifierad iransk lagstiftning. Väktarrådet är det organ som ansvarar för att lagstiftningen är i enlighet med den islamiska rätten.⁷³

Domstolsväsendet består av allmänna domstolar, särskilda domstolar för prästerskapet, revolutionsdomstolar⁷⁴ och militärdomstolar.⁷⁵ De allmänna domstolarna omfattar både

⁶⁵ Open Doors, *WWL 2019 Gender-Specific Religious Persecution: Analysis and Implications*, februari 2019, s. 13, [url](#).

⁶⁶ USDOS, 2020, s. 1

⁶⁷ Utrikespolitiska institutet, *Landguiden: Iran – Politiskt system*, Odaterad, [url](#).

⁶⁸ USDOS, 2019, s. 1; [Constituteproject.org](#), *Iran (Islamic Republic of)'s Constitution of 1979 with Amendments through 1989*, 2020-02-04, artikel 12, [url](#).

⁶⁹ USDOS, 2019, s. 1.

⁷⁰ Nationalencyklopedin, *Iran, Religion*, [url](#).

⁷¹ Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Iran: COI Compilation*, juli 2018, s. 115, [url](#).

⁷² [Constituteproject.org](#), 2020, artikel 167.

⁷³ Utrikesdepartementet (UD), *Iran - Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 30 juni 2019*, s. 2, [url](#).

⁷⁴ UD, 2019, s. 2 f.

⁷⁵ United States Institute of Peace (USIP), *The Iran Primer, The Islamic Judiciary*, 2010-10-06, [url](#).

brottmålsdomstolar samt domstolar för olika civilrättsliga mål till exempel familjerätt och andra tvistemål.⁷⁶

Revolutionsdomstolarna står under islamska revolutionsgardets⁷⁷ inflytande och mål gällande nationell säkerhet, narkotikabrott samt vissa ekonomiska brott faller inom deras jurisdiktion. Personer som anklagas för brott mot den nationella säkerheten kan endast välja försvarsadvokat från en snäv lista som fastställts av chefen för rättsväsendet. Domarna går ofta inte att överklaga.⁷⁸

4.2 Apostasi - ett brott enligt islamisk rätt

En muslim som lämnar sin tro⁷⁹ eller konverterar till en annan religion kan i Iran åtalas för apostasi.⁸⁰ Apostasi är inte angivet som brott i den iranska strafflagen, men anses utgöra ett *hadd*-brott⁸¹ enligt islamisk rätt.⁸² Enligt både den iranska konstitutionen (art. 167) och strafflagen (art. 220) är sharia/islamisk rätt tillämplig i situationer där kodifierad rätt är tyst.⁸³

Medan det inom olika islamiska rättsskolor finns olika tolkningar avseende apostasi och dess straffbarhet, förlitar sig iranska domstolar på de strikta tolkningarna av detta som gjorts av det konservativa prästerskapet i landet, däribland den islamiska republikens grundare Ayatolla Khomeini, vilken ansåg att avfall från islam till en annan religion skulle bära dödsstraff.⁸⁴ Undantag gäller dock för kvinnliga apostater vilka istället ska bestraffas med livstids fängelse. Kvinnor ska också ha möjlighet att ångra sitt avfall och om så sker, frigges.⁸⁵ När det gäller män och möjligheten att ångra sitt avfall gör den shiitiska islamiska rätten en åtskillnad mellan apostater som är födda av muslimska föräldrar (*murtad-i fitri*) och de som är födda av icke-muslimska föräldrar (*murtad-i milli*). Det är endast apostater som fötts av icke-muslimska föräldrar som har en ångerrätt. Enligt vissa jurister ska en *murtad-i milli* få tre dagar på sig att ångra sig men om så ej sker ska personen bestraffas med döden. Enligt sunnitisk jurisprudens, som tillämpas i exempelvis Afghanistan, görs inte denna distinktion utan alla apostater har i princip rätt att ångra sitt avfall.⁸⁶

Det har i Iran varit ovanligt med formella åtal för apostasi och de gånger detta skett har det väckt omfattande internationell kritik. Till kända fall hör Hossein Soodmand (avrättad 1990), Mehdi Dibaj (dödad efter att ha frisläppts 1994) och Yousef Naderkhani (dömd till döden, men fick straffet omvandlat till fängelse 2012).⁸⁷ Även om formella åtal för apostasi är ovanliga är det vanligt att det framförs hot om apostasi-åtal under förhörprocesserna i syfte att få den gripna att foga sig efter de villkor som förhørsledarna framställer.⁸⁸

⁷⁶ ACCORD, 2018, s. 191 f.

⁷⁷ Sepah-e Pasdaran-e Enqelab-e Eslami - Islamic Revolution Guards Corps/IRGC.

⁷⁸ UD, 2019, s. 2 f.

⁷⁹ Apostasi - att avfalla från/sluta bekänna sig till en religion. I Iran utgör detta ett brott för muslimer.

⁸⁰ Iran Human Rights Documentation Centre (IHRDC), *Apostasy in the Islamic Republic of Iran*, 2014-09-25, Executive Summary, [url](#).

⁸¹ *Hadd* (*Hudud* i plural) betyder "gräns" och denna typ av brott anses vara brott mot Gud. *Hadd*-brotten utgör de mest allvarliga brotten enligt islamisk rätt. Se bland annat Lifos, *Afghanistan – Kristna, apostater och ateister 1.0*, 2017-12-21, s. 9, [url](#).

⁸² ACCORD, 2018, s. 115 f.

⁸³ IHRDC, 2014-09-25, Executive Summary; ACCORD, 2018, s. 115 f.

⁸⁴ ICHRI, 2013, s. 30 f.

⁸⁵ IHRDC, 2014-09-25, avsnitt 1.4.

⁸⁶ IHRDC, 2014-09-25, avsnitt 1.3.

⁸⁷ Norge, Landinfo, Temanotat: *Iran: Kristne konvertitter og hjemmekirker (2) – arrestasjoner og straffefølgelse*, 2017-11-29, s. 12, [url](#).

⁸⁸ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

Apostasi- och blasfemibrott samt brott kopplat till alkoholförtäring ska hanteras av allmän brottmålsdomstol till skillnad från brott som rör den nationella säkerheten, vilka hanteras av revolutionsdomstolar.⁸⁹ En källa som intervjuades under slutet av 2017 uppgav då att hen sett exempel på förfälskade handlingar från revolutionsdomstolar, där det formella brottet i handlingen (exempelvis apostasi) är ett brott som inte handläggs i revolutionsdomstol.⁹⁰

4.3 Blasfemi/hädelsebrott

Medan apostasi saknas som brott i den iranska strafflagen återfinns där olika hädelsebrott. Brottet *Sabb-e Nabi* innebär att svära åt/förolämpa profeten Muhammed och regleras i strafflagens artiklar 262 och 263. Det stadgas dödsstraff för brottet, förutsatt att det inte begåtts på grund av tvång eller misstag. I sådana fall kan personen istället ådömas ett kroppsstraff med upp till 74 piskrapp.⁹¹

I strafflagens artikel 513 stadgas dödsstraff för den som förolämpar islams heliga värderingar, någon av de stora profeterna, de shiitiska imamerna eller den heliga Fatima. Om gärningen inte anses nå upp till ett *hadd*-brott kan straffet istället bli ett till fem års fängelse.⁹²

I egenskap av teokrati, betraktar Iran otillåtna religiösa uppfattningar och uttryck för politiskt oliktankande som hädelsebrott, men de som arresteras för hädelse anklagas ofta för brottet *mofsed-e filarz* (spreading corruption on earth) i artikel 286 av den iranska strafflagen. Detta brott är så brett definierat att det kan omfatta allt som anses icke önskvärt av staten. Således är också straffsatsen bred och spänner från några månaders fängelsestraff till dödsdom.⁹³ Brotten "svära åt profeten" och "förolämpa islams heliga värderingar" är vaga och det är oklart vilken typ av uttalanden som är förolämpande nog att medföra brottsanklagelse.⁹⁴

Ett känt mål där brottet att "svära åt profeten" medförde dödsstraff är fallet med ateisten Soheil Arabi. Han arresterades 2013 och rapporterades då ha haft Facebooksidor där han lagt upp material som ansågs förolämpande mot profeten Mohammed och shiitiska imamer. Arabi förklarade sig i rätten ångra det han skrivit och menade också att han inte varit i ett normaltillstånd när han gjort det, något som kan medföra att man inte döms för gärningen.⁹⁵ Arabi fick sedermera sitt dödsstraff omvandlat till ett fängelsestraff. Han rapporteras ha blivit utsatt för tortyr och när han i brev berättat om de inhumana fängelseförhållandena ska han ha blivit dömd till ytterligare tre års fängelse. När Iran under våren 2020 tillfälligt frisläppte omkring 85 000 fångar i landet för att minska smittspridningen av covid-19 så tillhörde Arabi inte de som släpptes.⁹⁶

Några andra exempel på fall som resulterat i att personen dömts för hädelsebrott är en sångare som dömdes till fem års fängelse för att i en sång ha förlöjligat Koranen; en shiitisk professor som dömdes till tre år för att ha efterlyst politiska reformer samt en religiös ledare som ådömdes dödsstraff (senare omvandlat till elva års fängelse) för att ha förespråkat större åtskillnad mellan staten och religionen.⁹⁷

⁸⁹ Landinfo, 2017-11-29, s. 13.

⁹⁰ Iransk källa, intervju i Teheran 2017-11-14.

⁹¹ IHRDC, *English Translation of Books I & II of the New Islamic Penal Code*, 2014-04-04, [url](#).

⁹² IHRDC, *Islamic Penal Code of the Islamic Republic of Iran – Book Five*, 2013-07-15, [url](#).

⁹³ Georgetown University, Berkley Center for Religion, Peace & World Affairs, *National Laws on Blasphemy: Iran*, Odaterad, [url](#).

⁹⁴ IHRDC, 2014-09-25, Introduction.

⁹⁵ IHRDC, *Restrictions on Freedom of Expression in the Islamic Republic of Iran*, 2016-03-25, [url](#).

⁹⁶ New Humanist, *Thousands were released in Iran, but not atheist prisoner Soheil Arabi*, 2020-04-16, [url](#).

⁹⁷ Georgetown University, Berkley Center for Religion, odaterad.

Enligt Amnesty International anklagas både konvertiter och människorättsförsvarare för hädelsebrott. Konvertiten Afshar Naderi dömdes till fem års fängelse 2017 för att ha förolämpat islams heliga värderingar (enligt art. 513).⁹⁸

4.4 Åtal för brott mot den nationella säkerheten

Under hela den islamiska republikens historia sedan 1979 har antalet formella apostasi-mål varit få. Organiserad kristen aktivitet och kontakt med kristna organisationer i utlandet betraktas istället av staten som hot mot republikens islamiska identitet och landets nationella säkerhet. Denna syn på missionerande kristna miljöer tog form 2005 och myndigheternas ingripanden ökade i omfattning efter presidentvalet 2009 och de protester som följde. När den högste ledaren Khamenei sedan i ett tal 2010 uttalade att huskyrkorörelsen utgjorde ett hot mot den nationella säkerheten sågs det som en signal till underrättelsetjänsten att utöka sin övervakning av och sina ingripanden mot denna miljö.⁹⁹

Apostasidomen mot konvertiten Yousef Naderkhani 2010 resulterade också i massiv internationell kritik mot Iran, vilket bidrog till att dödsdomen sedermera omvandlades till ett frihetsstraff. Iranska åklagare har sedan dess i hög grad åberopat brott mot den nationella säkerheten i konvertitmål. Organisationen Open Doors menar dock att dödsdomar i apostasi-fall alltför ofta förekommer och att det exempelvis rapporterats i fall som gällt ateister.¹⁰⁰

I den iranska strafflagens bok 5, återfinns olika brott relaterade till den nationella säkerheten.¹⁰¹ Bland de åtalspunkter som Amnesty International ofta ser förekomma återfinns följande brott:

- att med någon ideologi som grund etablera eller styra en grupp av fler än två personer med avsikten att störa den nationella säkerheten (art. 498)
- att vara medlem i en sådan grupp som avses i art. 498 (art. 499)
- att två eller fler individer konspirerar för att begå brott mot den nationella säkerheten alternativt att facilitera sådana brott (art. 610)¹⁰²

Samma paragrafer används även mot personer som engagerar sig för mänskliga rättigheter, kvinnors rättigheter och fackföreningsrörelsen.¹⁰³ Det förstnämnda av de tre brotten ovan kan ge upp till tio års fängelse medan de två sistnämnda kan ge upp till fem års fängelse vardera.¹⁰⁴ En enskild domare har också enligt straffprocesslagen rätt att förlänga straffet 1,5 gång, vilket innebär att ett tioårigt fängelsestraff kan omvandlas till ett 15-årigt. Straffprocesslagen stadgar också att en person i vissa fall endast måste avtjäna det längsta straffet om personen dömts för flera brott där exempelvis det ena brottet ger tio års fängelse och det andra ger fem år. I sådana fall utmäts ett femtonårigt straff, men personen avtjänar i praktiken endast tio år. Detta är dock inte alltid fallet, utan enbart tillämpligt för vissa specifika artiklar i strafflagen.¹⁰⁵

⁹⁸ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

⁹⁹ Landinfo, 2017-11-27, s. 22.

¹⁰⁰ Open Doors, *Iran: The reality for Christians*, augusti 2019, s. 5, [url](#).

¹⁰¹ IHRDC, 2013.

¹⁰² Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18; IHRDC, 2013.

¹⁰³ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

¹⁰⁴ IHRDC, 2013; Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

¹⁰⁵ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

Ärenden som rör nationell säkerhet hanteras i revolutionsdomstolarna. Vissa fall som rör nationell säkerhet, kan också omfatta andra brott som ska hanteras av en brottmålsdomstol inom det allmänna domstolsväsendet. De olika åtalpunkterna kan då processas i olika domstolar. Det förekommer även att ett mål inledningsvis hanteras i exempelvis en brottmålsdomstol, men senare överlämnas till en revolutionsdomstol om rubriceringen ändras. Insynen är revolutionsdomstolarna är begränsad, rätten till försvarsadvokat inskränkt och domar går ofta inte att överklaga.¹⁰⁶ Det är också svårt att verifiera detaljer från rättegångarna då kopia av domslutet inte lämnas ut. Uppgifter om innehållet i domar kan därför vara vaga och skilja sig något mellan olika källor, och falska anklagelser kan förekomma.¹⁰⁷

Islamska revolutionsgardet har en egen säkerhetstjänst som kan gripa folk och i Teheran kontrollerar de exempelvis avdelning 2A i Evin-fängelset. Avdelningen utgör plats för inledande förhör, även om sådana även sker på andra platser i Iran.¹⁰⁸

Gripanden kan utföras även av andra aktörer, exempelvis polis, och en misstänkt kan inledningsvis tas i polisförvar och senare överförs till faciliteter som hör till islamska revolutionsgardet eller underrättelseministeriet.¹⁰⁹ När en person arresteras för ett brott mot den nationella säkerheten hålls han/hon inledningsvis i förvar under en utredningsfas där de kan komma att förhöras under dagar, eller i vissa fall i månader. I många fall utsätts de för intensiv press att skriva under framtvingade erkännanden.¹¹⁰

I en rapport/uppdatering från norska Landinfo publicerad i oktober 2019, gällande situationen för konvertiter i Iran, uppges att information om olika åtalpunkter ofta är vaga, vilket dels anges bero på att revolutionsdomstolarna inte ger ut kopior av sina domslut, utan uppgifterna förmedlas av källor som fått läsa igenom domen eller ta del av domslutet muntligt. Vidare menar Landinfo att det är svårt att utifrån åtalpunkter dra slutsatser om vilken aktivitet personen faktiskt har haft, i vissa fall på grund av förekomsten av falska anklagelser. Ofta är brottet inte heller preciserat mer än exempelvis: "propaganda mot staten" eller "brott mot den nationella säkerheten".¹¹¹

Brottet att bedriva "propaganda mot staten" (art. 500 strafflagen)¹¹² är också vanligt förekommande i konvertitmål och kan ge ett till tre års fängelse. Att "sprida material som anses skadligt för den offentliga moralen" (art. 640 strafflagen)¹¹³ kan också vara aktuellt. Det kan medföra böter, spöstraff eller fängelse upp till ett år. Vidare förekommer att konvertiter anklagas för "samröre med utländska organisationer mot den islamiska republiken", vilket kan ge upp till tio års fängelse enligt artikel 508 i strafflagen.¹¹⁴ Nämnda brottsrubriceringar i denna rapport utgör exempel på sådana som är vanliga eller kan förekomma i konvertitfall. De ska dock inte ses som uttömmande utan även andra brottsrubriceringar kan förekomma.

¹⁰⁶ Ibid.

¹⁰⁷ Norge, Landinfo, Respons Iran: *Kristne konvertitter – en oppdatering om arrestasjoner og straffefølgelse*, 2019-10-16, s. 2, [url](#).

¹⁰⁸ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

¹⁰⁹ Vezarat-e Ettela'at Jomhuri-ye Eslami-ye Iran/VAJA - Intelligence Ministry of Islamic Republic of Iran/MOI. Tidigare ofta refererat till som Vezarat-e ettela'at va amniyat-e keshvar/VAJA - Ministry of Intelligence and Security/MOIS. Det förekommer flera olika översättningar av detta ministerium till engelska och svenska.

¹¹⁰ Ibid.

¹¹¹ Landinfo, 2019, s. 2.

¹¹² Detta brott utgör ett brott mot den nationella säkerheten. Se avsnitt 4.4 för de brottsrubriceringar som Amnesty International ofta ser i konvertitmål.

¹¹³ Detta brott återfinns dock inte under rubriceringen 'brott mot den nationella säkerheten' vilka återfinns i artiklarna 498-512 i Strafflagen, femte boken.

¹¹⁴ Landinfo, 2019, s. 11.

Enligt Elam Ministries är det vanligt att det i konvertitfall aldrig faller någon dom. Regimens strategi tycks istället vara att genom trakasserier, frihetsberövande eller tortyr pressa konvertiten att lämna landet.¹¹⁵ Regimen anser det generellt mindre riskfyllt att ha konvertiter i utlandet än i Iran.¹¹⁶ Organisationen Article 18 menar också att mycket utdragna rättsprocesser är ett sätt för regimen att öka frustrationen hos kristna i Iran och pressa dem till att lämna landet.¹¹⁷ Under de utdragna rättsprocesserna så kan en gripen konvertit frigges mot borgen, men summorna är vanligen mycket höga. Om personen som frigivits mot borgen sedan lämnar landet tillfaller summan staten.¹¹⁸ Det förekommer emellertid även att iranska myndigheter försöker förmå konvertiter i exil att återvända, se kap. 6.2.

5 Övervakning av konvertiter

5.1 Aktörer involverade i övervakning

Iran har ett stort antal underrättelsetjänster med kopplingar till olika delar av regimen. Dessa är aktiva på arbetsplatser, vid olika utbildningsinstitutioner och ute i samhället. Flera bedriver verksamhet i utlandet. Informationen liksom transparensen kring de här aktörerna och deras verksamhet är begränsad. Det är därför svårt att i detalj beskriva hur de fungerar och att hitta verifierbar information från olika källor. I följande avsnitt redogörs för de mest centrala aktörerna inom underrättelseverksamhet i Iran, grundat på tillgänglig information

Det finns fler än 17 aktörer inom den iranska statsapparaten som arbetar med underrättelse- och säkerhetsfrågor. Samtidigt som det pågår en maktkamp mellan olika aktörer är de enade gällande det övergripande målet att skydda regimen. Företrädare för vissa av aktörerna som arbetar med underrättelse- och säkerhetsfrågor är representanter i Irans nationella säkerhetsråd som leds av landets president och vars beslut måste godkännas av den högste ledaren.¹¹⁹ Irans högste ledare har därmed stort övergripande inflytande över landets underrättelsetjänster och den verksamhet de bedriver.

Den nationella polisen¹²⁰, underrättelseministeriet samt det islamska revolutionsgardet har framträdande underrättelsetjänster. Formellt sorterar den nationella polisen och underrättelseministeriet under presidenten, medan det islamska revolutionsgardet är placerat direkt under den högste ledaren.¹²¹

Inom den nationella polisen finns en funktion som arbetar med underrättelseinhämtning på lokal nivå och driver nätverk av lokala informatörer. Under den nationella polisen finns även den så kallade cyberpolisen, FATA.¹²² Deras ansvar är att hantera internetbaserad brottslighet. Cyberpolisen uppger själva att de har 42 000 volontärer som informerar kring misstankar om brottslighet. Sedan organisationen startades har de legat bakom många gripanden. En hög

¹¹⁵ Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

¹¹⁶ Representant för Open Doors, intervju i London 2019-11-19.

¹¹⁷ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

¹¹⁸ Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18.

¹¹⁹ ACCORD, 2018, s. 62 ff.

¹²⁰ Nirou-ye Entezami-ye Jomhuri-ye Eslami-ye Iran/NAJA. Det är svårt att fastställa var i den politiska administrationen den nationella polisen ska placeras. Formellt sorterar den in under inrikesministeriet som i sin tur ligger under presidenten. Det är emellertid den högste ledaren som tillsätter polischefen och han utövar stort inflytande över den verksamhet de bedriver.

¹²¹ ACCORD, 2018, s. 61 f.

¹²² Ibid, 2018, s. 68 f.

andel av dem rör verksamhet som i många länder hade varit att betrakta som kriminell, exempelvis internetbaserad ekonomisk brottslighet, spel och trakasserier. Cyberpolisen deltar i internationella samarbeten och har kontakt med funktioner inom polismyndigheter i ett stort antal länder.¹²³ Det finns också rapportering om att de har infiltrerat webbsajter och epost-konton som tillhör politiskt oppositionella.¹²⁴

Underrättelseministeriet utgör en av Mellanösterns största underrättelsetjänster.¹²⁵ De ansvarar bland annat för att samordna Irans olika underrättelsetjänster. De övervakar inhemska regimkritiker och infiltrerar regimkritiska grupper. Det finns källor som anger att de utöver omfattande verksamhet i Iran även verkar i utlandet. Underrättelseministeriet har bland annat följt etniska minoriteter såsom kurder, araber, regimkritiska grupper och infiltrerat olika oppositionella grupper i exil.¹²⁶ De är även ansvariga för signalspaning och övervakning av elektronisk kommunikation.¹²⁷

Islamska revolutionsgardet definieras ofta som en elitstyrka med ansvar för att skydda den islamska regimen mot interna och externa hot. Organisationen grundades strax efter revolutionen 1979 och har mycket stort inflytande i frågor som rör ekonomi, politik och säkerhet. Genom olika bolag och investeringsfonder kontrollerar islamska revolutionsgardet omkring en tredjedel av Irans ekonomi.¹²⁸ Konstitutionen anger att islamska revolutionsgardet har som huvuduppdrag att skydda den islamska revolutionen och vidare att de ska rapportera direkt till den högste ledaren.¹²⁹ Islamska revolutionsgardet står det religiösa ledarskapet och konservativa politiska grupper nära. Det finns en rivalitet mellan gardet och underrättelseministeriet som står den politiska sfären närmre. Islamska revolutionsgardet har gripit aktivister, journalister och affärsmän. Även personer som har kopplingar till internetsajter med regimkritiskt material har gripits. De fokuserar även på etniska och religiösa minoriteter.¹³⁰

Eftersom konverterer pekats ut som hot mot nationens säkerhet är det ofta islamska revolutionsgardet som ligger bakom ingripanden.¹³¹ Inom islamska revolutionsgardet ansvarar Qudsstrykan¹³² för utrikesoperationer, bland annat i form av stöd till paramilitära grupper i Mellanöstern och underrättelseinhämtning.¹³³ Basij, som är organiserat under islamska revolutionsgardet, finns representerat på universitet, ministerier, offentliga institutioner och i olika delar av samhället. Det är en paramilitär grupp bestående av i huvudsak volontärer. Basij har stark lokal förankring och rapporterar och ingriper mot händelser och personer de anser agerar strid med de principer den islamska republiken vilar på.¹³⁴

¹²³ Small Media, *Iran's Cyber Police— 'Society-Based Policing' and the Rise of Peer Surveillance*, 2019-02-20, [url](#); Small Media, *FATAwatch//01—Iranian Cyber Police Monitoring*, 2019-05-20, [url](#).

¹²⁴ Congressional Research Service, *Iranian Offensive Cyber Attack Capabilities*, 2020-01-13, [url](#).

¹²⁵ The Library of Congress, *Iran's Ministry of Intelligence and Security: a Profile*, december 2012, s. 3, [url](#).

¹²⁶ ACCORD, 2018, s. 77 ff.

¹²⁷ Congressional Research Service, 2020.

¹²⁸ De har företag med tiotusentals anställda och omfattande verksamhet inom bland annat militära industrier samt olje-, gas- och infrastrukturprojekt.

¹²⁹ BBC Monitoring, *Iran, Armed Forces*, 2020-05-05, betaltjänst, [url](#); BBC, *Profile: Iran's Revolutionary Guards*, 2020-01-03, [url](#).

¹³⁰ ACCORD 2018, s. 76 ff.

¹³¹ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-18.

¹³² Qudsstrykan leddes tidigare av Qasem Suleimani, en högprofilerad general som i början av 2020 dödas i en USA-ledd flygattack.

¹³³ BBC Monitoring, 2020.

¹³⁴ ACCORD, 2018, s. 77 ff, s. 80-84.

Det förekommer rapporter om att underrättelseministeriet och islamska revolutionsgardet arbetar parallellt med varandra i utlandet och sedan rapporterar till respektive uppdragsgivare.¹³⁵ Vidare förekommer även rapporter om att cyberpolisen, Basij Cyber Council samt Cyber Army,¹³⁶ arbetar aktivt med vad som definierats som internetbaserade brott mot den nationella säkerheten. Exempelvis ska de ha riktat sig mot personer aktiva på Telegram, Facebook, Twitter och YouTube och trakasserat personer som kritiserat regeringen eller lyft känsliga sociala problem.¹³⁷

5.2 Irans kapacitet och vilja att övervaka

Flera organisationer som har konsulterats bedömer att Iran idag i större utsträckning än tidigare övervakar sin befolkning. Kontrollen över samhället har blivit starkare och mer rigorös. Det finns en nivå av allmän bevakning som sker brett. Personer som bedöms ha en intressant profil – genom sitt arbete, sina kontakter, sitt agerande – riskerar utsättas för mer omfattande bevakning, uppger exempelvis organisationerna Article 19 och Amnesty International.¹³⁸ Det finns ett allmänt intresse från regimen sida för gruppsammanslutningar och därmed riskerar huskyrkor och personer som deltar i dessa att utsättas för mer omfattande bevakning.¹³⁹ Övervakning av medborgare sker såväl i samhället i stort som på internet och i sociala medier. Övervakningen av internet är mer omfattande idag än vad den tidigare var.¹⁴⁰

Personer och organisationer som är engagerade i kristen verksamhet uttrycker stor oro över Irans bevakning av konvertiter, huskyrkor, kristna aktiviteter men även av etniskt kristna. Övervakningen sker i olika former. Exempelvis genomför företrädare för myndigheterna identitetskontroller vid etablerade församlingar för etniskt kristna, i syfte att säkerställa att personer som inte är kristna eller har konverterat närvarar.¹⁴¹ Det finns även exempel där regimen gjort försök att infiltrera huskyrkor - exempelvis genom att ta kontakt med de rådgivare som går att nå genom kristna TV-program. Genom att uttrycka intresse för kristendomen sätts de efter en tid i kontakt med huskyrkor. På så sätt kan de övervaka deltagare och förse uppdragsgivare med information, vilka senare i sin tur kan göra ingripanden.¹⁴² Det förekommer även rapporter om att iranska myndigheter arresterar konvertiter, pressar dem och släpper dem mot löften om att spionera på andra konvertiter.¹⁴³

Av uppgifter som framkommit vad gäller förhörssituationen så visar förhørsledare ofta att de har sådan kännedom kring en individ och dennes aktiviteter att de rimligtvis följt personen under lång tid.¹⁴⁴ Organisationer som arrangerar konferenser, utbildningar och aktiviteter för

¹³⁵ The New York Times, *The Iran Cables: Secret Documents Show How Tehran Wields Power in Iraq*, 2019-11-19, [url](#).

¹³⁶ Cyber Army förmodas ligga under islamska revolutionsgardet.

¹³⁷ USDOS, 2020, s. 27.

¹³⁸ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18; Representant för Article 19, intervju i London 2019-11-18.

¹³⁹ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

¹⁴⁰ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

¹⁴¹ USDOS 2019, s. 19 och 22.

¹⁴² Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18; Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16.

¹⁴³ Danmark, Udlændingestyrelsen, Danish Refugee Council/DRC, *Iran: House Churches and Converts*, 2018-02-23, s. 5, [url](#).

¹⁴⁴ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18; Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16.

konvertiter i Irans närområde anger att regimen även har infiltratörer och personer som bedriver underrättelseinhämtning i Irans grannländer. De kan ge olika exempel på hur personer som deltagit i aktiviteter uppmärksammats vid ett återvändande och där företrädare för regimen kunnat visa på god kännedom om vilka utlandsaktiviteter de deltagit i.¹⁴⁵ Det finns liknande exempel gällande underrättelseinhämtning från utlandet i en icke-religiös kontext.¹⁴⁶

I en rapport från 2012 redogörs för vilka metoder som präglar iranska underrättelsetjänsters verksamhet i utlandet. Där framgår bland annat att iranska medarbetare vid utlandsbeskickningar, iranska företag och utländska läroverk är bland de som rapporterar till underrättelsetjänster i hemlandet. Även välgörenhetsorganisationer och kulturföreningar kan vara relevanta. Det förekommer att underrättelseministeriet genom föreningar rekryterar iranier för att spionera på exiliranier och även att de infiltrerar oppositionella grupper i exil.¹⁴⁷

Säkerhetspolisen i Sverige pekar ut Iran som ett av de länder som utgör det största underrättelsehotet mot Sverige. Det rör sig exempelvis om flykting- och industrispionage. I Sverige finns bland annat ett intresse för minoritetsgrupper och regimkritiker som utgör ett hot mot den iranska regimen. Ett exempel på detta är den person som i slutet av december 2019 fälldes i Stockholms tingsrätt för att i Sverige och utomlands ha samlat in information om exiliranier för iranska myndigheters räkning. I det aktuella fallet handlade det om övervakning av personer och organisationer kopplade till arabdominerade självständighetsrörelser/Ahwazrörelser i den iranska provinsen Khuzestan.¹⁴⁸

I takt med att användandet av internet och sociala medier ökat i Iran så har även censuren och restriktionerna blivit mer vanliga. Myndigheterna har i syfte att skydda regimen utökat sitt fokus på internet och sociala medier. Mer sofistikerad övervakning och arresteringar, motiverade av anklagelser om propaganda mot staten, har fått långtgående effekter för exempelvis oberoende journalister som inte kan verka fritt.¹⁴⁹

Article 19, som bland annat arbetar med att utbilda grupper i civilsamhället i frågor som rör internetsäkerhet, uppger att iranska underrättelsetjänster anstränger sig för att ge sken av att vara väldigt sofistikerade när det kommer till bevakning av internet och sociala medier. I praktiken verkar det emellertid vara så att deras övervakning av sociala medier ofta handlar om att de på olika sätt försöker förmå personer att lämna över sina lösenord, att de övervakar aktiviteter i öppna sociala medier eller att de skapar falska konton i grupper på internet och i sociala medier.¹⁵⁰

Personer som administrerar populära kanaler på Telegram har konfronterats av representanter från myndigheterna som tydliggjort att de följer deras aktiviteter nätet. Genom att komma över inloggningsuppgifter som tillhör till exempel administratörer för populära kanaler på Telegram får myndigheterna tillgång till användardata för de som följer kanalen.¹⁵¹ I oktober 2019 arresterades en person ansvarig för en stor nyhetskanal som bland annat publicerade regimkritiska inslag på Telegram. Mannen levde i exil i Frankrike och ska ha lurats till Irak av islamska revolutionsgardet, varifrån han fördes till Iran. Ett erkännande sändes senare i statlig TV och ett meddelande från islamska revolutionsgardet publicerades i den nyhetskanal

¹⁴⁵ Pastor i 222 Ministries, intervju i Malmö 2019-11-04; Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-18.

¹⁴⁶ Representant för Article 19, intervju i London 2019-11-18.

¹⁴⁷ The Library of Congress, 2012, s. 29 f.

¹⁴⁸ Säkerhetspolisen, Årsbok 2019, mars 2020, s. 17 och s. 28 f, [url](#).

¹⁴⁹ The Atlantic Council, *Iranian digital influence efforts: Guerrilla broadcasting for the twenty-first century*, 2020-02-11, s. 12, [url](#).

¹⁵⁰ Representant för Article 19, intervju i London 2019-11-18.

¹⁵¹ Representant för Small Media, intervju i London 2019-11-19; – The Atlantic Council, *Iranian digital influence efforts: Guerrilla broadcasting for the twenty-first century*, 2020-02-11, s. 14, [url](#).

mannen ansvarade för.¹⁵² I början av 2020 inleddes en rättsprocess vari administratören anklagades för säkerhetsbrott och riskerar dödsstraff.¹⁵³

Det finns exempel där personer tagna i förvar av myndigheterna tvingats lämna ifrån sig sina inloggningsuppgifter till olika konton de har.¹⁵⁴ Dessa omständigheter bekräftas av en organisation som följer kristnas situation i bland annat Iran. Organisationen uppger vidare att många kristna i allmänhet har bristande kännedom om digital säkerhet. De känner till från de fall de har insyn i att vissa personer som frihetsberövas tvingas överlämna exempelvis telefoner, datorer och lösenord till sociala medier till företrädare till myndigheter vilka då kan samla in information kring andra personer i deras nätverk.¹⁵⁵

En annan organisation som konsulterats framhåller att iranska underrättelsetjänsters kapacitet inte primärt bygger på att man har tillgång till avancerad teknik, utan snarare på att de har många som arbetar för dem och delar information kring vad de ser på nätet.¹⁵⁶ Iran har framhållits som ett land som med begränsad kapacitet lyckas åstadkomma stor skada. Bland de som drabbas av statligt sanktionerade cyberattacker finns bland annat regeringsföreträdare; reformvänliga politiker; medieföreträdare; religiösa minoriteter samt oppositionella grupper. Även erkända religiösa minoritetsgrupper i Iran, såsom kristna, judar, sunnimuslimer med flera har varit utsatta. Det finns även exempel där kristna konvertiter, ateister med flera berörts. Det har exempelvis handlat om försök att infiltrera evangeliska grupper och att sprida datavirus till människorättsorganisationer i dokument som rör förföljelse av konvertiter.¹⁵⁷

Det är fortsatt oklart i vilken utsträckning iranska myndigheter kan övervaka kommunikation som skickas krypterat i utländska sociala nätverk. Mycket pekar på att dessa är säkrare än lokala kommunikationsplattformar vilka inte skyddar användardata i samma utsträckning som de utländska nätverken. Lokala aktörer drabbas också i större utsträckning av påtryckningar om att utlämna användarinformation.¹⁵⁸ Vidare förekommer att nyhetsbyråer med kopplingar till islamska revolutionsgardet och den iranska regimen tar fram nyheter baserat på information de hämtar från kristna satellitkanaler, internetsajter, Telegram-kanaler, Instagram och publikationer från exempelvis kyrkor och organisationer. Det kan exempelvis handla om att de visar skärmdumpar i anknytning till nyhetsinslag. Förfarandet indikerar att de följer vissa aktiviteter som sker i olika forum.¹⁵⁹

Iran har vid flera tillfällen i anslutning till oroligheter i landet stängt ned internet och telefonnätverk. Det inträffade exempelvis under hösten 2019 när omfattande protester mot bland annat höjda bensinpriser skakade landet. Genom att i stor utsträckning hindra möjligheterna till kommunikation lyckades regimen begränsa protesterna, samtidigt som möjligheterna att förmedla information om regimen hårda ingripanden mot demonstranter i stor utsträckning hindrades eller i vart fall förhalades. Möjligheterna att stänga ned internet har på senare år ökat sedan den iranska regimen etablerat ett inhemsk/nationellt nätverk med allt mer infrastruktur knutet till sig. Det gör det möjligt att stänga ned det så kallade globala internet utan

¹⁵² Committee to Protect Journalists, *Iranian journalist in exile arrested, gives televised confession in Iran*, 2019-10-16, [url](#).

¹⁵³ Reporters Without Borders, *AmadNews director facing possible death penalty in Tehran trial*, 2020-02-14, [url](#).

¹⁵⁴ Carnegie Endowment for International Peace, *Iran's Cyber Threat - Espionage, Sabotage and Revenge*, 2018-01-04, s. 39 f, [url](#).

¹⁵⁵ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

¹⁵⁶ Representant för Article 19, intervju i London 2019-11-18; The Atlantic Council, 2020, s. 12.

¹⁵⁷ Carnegie Endowment for International Peace, 2018, s. 44 f.

¹⁵⁸ Freedom House, *Freedom on the Net 2019*, 2019-11-04, [url](#).

¹⁵⁹ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

att inhemskt bankväsende, vårdsektorer, samhällstjänster med mera som kräver internet påverkas. Det finns en farhåga bland organisationer som arbetar med yttrandefrihet att detta kommer leda till fler inskränkningar i yttrandefrihet och att regimen kommer att få större möjligheter att övervaka iraniers kommunikation, om den sker i ett nätverk regimen kontrollerar.¹⁶⁰

Migrationsanalys kan sammanfattningsvis konstatera att det finns en rad olika aktörer i Iran som ägnar sig åt underrättelseverksamhet. Det finns ett särskilt intresse från myndigheternas sida för individer och grupper som anses utgöra ett hot mot regimen. Sådana grupper och individer måste ses ur ett brett perspektiv. Det rör sig inte endast om aktörer som utmanar regimen om makt eller territorium, utan också om grupper som inte delar regimen politiska eller religiösa ideologi. Under de förutsättningarna riskerar exempelvis religiösa minoritetsgrupper att identifieras som ett hot. Konvertiter, som i många fall och på olika sätt, har gränsöverskridande kontakter med externa aktörer identifieras som ett hot mot de fundament den iranska regimen bygger på. Källor ger en samstämmig bild av att regimen bedriver omfattande underrättelseverksamhet i Iran, i Irans närområde, liksom i andra länder runt om i världen. Flera källor rapporterar också att Irans intresse för att bevaka internet och sociala medier ökat under de senaste åren och i takt med att iranier utökat sin digitala närvaro. Det är emellertid svårt att bedöma Irans kapacitet i detta avseende – hur pass tekniskt avancerade deras metoder för övervakning är eller i vilken utsträckning deras övervakning bygger på omfattande insatser av anställda och frivilliga. Migrationsanalys finner det svårt att bedöma hur pass bred Irans övervakning av internet och sociala medier är, och i vilken utsträckning de aktivt följer, eller söker efter, personer som exempelvis inte har någon framträdande roll eller inte sedan tidigare är kända av landets myndigheter. Oaktat vilken kapacitet och metoder myndigheterna har så leder fruktan för deras övervakning till långtgående självcensur och att personer som kanske egentligen önskar praktisera sin religion öppet i gemenskap av likasinnade tvingas göra det i det dolda för att undvika att dra myndigheternas intresse till sig.

5.3 Tillgång till internet och sociala medier i Iran

Iran omfamnade tidigt internet och upprättade inte till en början censur eller restriktioner. Regimen i Iran uppfattade inledningsvis internet som ett verktyg att stärka sin position nationellt och förmedla information till utlandet. Under början av 2000-talet användes internet även som en plattform för att bland annat sprida islamiska läror. Samtidigt blev internet också ett forum bland reformsinnade iranier att uttrycka sina åsikter på. Att internet blev populärt speglades bland annat i att internetcaféer och iranska bloggar tidigt ökade snabbt.¹⁶¹

Gröna rörelsens användande av internet och sociala medier och de omfattande protester som följde valet 2009 framhålls ofta som en brytpunkt vad gäller regimen syn på internet. Det blev då tydligt för regimen att internet och sociala medier kunde användas för att mobilisera regimkritiskt motstånd. Regimen vidtog därefter åtgärder för att begränsa medborgarnas fria tillgång till internet och skapade verktyg för att kunna följa deras användning av internet. Exempelvis skapades funktioner inom polisen med fokus på internetbrottslighet. De tog även fram lagstiftning som reglerade internet och västerländska plattformar förbjöds.¹⁶²

Sedan flera år tillbaka är Facebook, Telegram, Twitter och YouTube blockerade för användare inom Iran. Instagram är fortsatt tillgängligt och populärt.¹⁶³ Trots de restriktioner som finns har många iranier konton i ovan nämnda sociala medier. Genom att använda särskilda

¹⁶⁰ Representant för Article 19, intervju i London 2019-11-18; Representant för Small Media, intervju i London 2019-11-19.

¹⁶¹ The Atlantic Council, 2020, s. 12.

¹⁶² Ibid, s. 11 f.

¹⁶³ Amnesty International, *Human Rights in Iran: Review of 2019*, 2020-02-18, [url](#).

applikationer, så kallade virtuella privata nätverk - VPN, kringgår man de begränsningar regimen infört och når de sociala medier och internetsajter man är intresserad av.¹⁶⁴ Landets ledande politiska och religiösa företrädare använder, paradoxalt kan tyckas, sociala medier för att kommunicera med allmänheten.¹⁶⁵ Exempel på användare är landets högste ledare, presidenten och utrikesministern.¹⁶⁶

Iran är ett av de länder i världen där användandet av internet och sociala medier ökar snabbast. Över hälften av befolkningen använder sociala medier och cirka 70 procent använder internet.¹⁶⁷ År 2017 hade Facebook 40 miljoner användare i Iran. Idag är Instagram och Telegram populära plattformar med över 24 respektive 40 miljoner användare.¹⁶⁸

Telegram, som är den mest använda plattformen i Iran, ger möjlighet att kommunicera krypterat mellan användare. Tjänsten/applikationen ger också möjlighet att starta grupper där medlemmar kan dela information med varandra. Grupperna kan bestå av upp till 200 000 medlemmar. Vidare är det möjligt att starta kanaler som kan ha ett obegränsat antal följare och ger möjlighet att förmedla information till många deltagare.¹⁶⁹ I januari 2019 rapporterades att Telegram upptog 40 procent av Irans internationella bandbredd samt att 66 procent av den internetrelaterade brottsligheten hade kopplingar till applikationen.¹⁷⁰ I april 2018 blockerade regimen Telegram. Motivering var att regimen ansåg att Telegram utgjorde ett hot mot den nationella säkerheten. Representanter för rättsväsendet menade att Telegram stöttade terrorister och andra fientliga grupper. Istället uppmanades befolkningen gå över till Soroush, en iransk plattform.¹⁷¹ Iranier saknar dock förtroende för Soroush som heller aldrig blivit populär.¹⁷² I likhet med andra icke-iranska sociala medier är dock Telegram fortsatt populär.

I en rapport från 2014 redogörs för hur Irans religiösa minoriteter använder sig av internet och sociala medier som ett kommunikationsverktyg och för att organisera sig.¹⁷³ Rapporten, som i vissa avseenden är inaktuell, indikerar att internet och sociala medier under många år varit av stor betydelse för religiösa minoritetsgrupper i Iran. Vad avser evangeliska grupper och konvertiter i Iran så har dessa etablerat kontakt med och fått stöd av kristna grupper i Europa och Nordamerika.¹⁷⁴ Som framgår av kapitel 3 så är internet och sociala medier viktiga verktyg för kristna i Iran och omvärlden att komma i kontakt med varandra. Församlingar utanför Iran använder internet och sociala medier för att stötta iranier i sin religiösa utveckling, sprida bibelord och praktisera religion tillsammans. En kristen TV-kanal som sänder i Iran lyfter särskilt fram Telegram som en användbar plattform för att sprida kristendomen och kommunicera med iranier. Under 2017 skedde cirka hälften av kanalens interaktion med tittare i Iran över

¹⁶⁴ Förenklat ger VPN sken av att användaren befinner sig utanför landets gränser. Därmed kan användaren tillgå de delar av internet och sociala medier som regimen har censurerat/blockerat.

¹⁶⁵ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

¹⁶⁶ AP News, *Iranians manage to surf the web despite tide of censorship*, 2019-07-26, [url](#).

¹⁶⁷ Financial Tribune, *Social Media Usership Growing in Iran*, 2019-04-14, [url](#); Financial Tribune, *Latest Data on Iran: Surge in Social Media Use*, 2018-02-06, [url](#).

¹⁶⁸ The Atlantic Council, 2020, s. 13.

¹⁶⁹ Telegram, *FAQ*, [url](#).

¹⁷⁰ BBC, *Why ordinary Iranians are turning to internet backdoors to beat censorship*, 2018-01-10, [url](#).

¹⁷¹ The New York Times, *Iran, Like Russia Before It, Tries to Block Telegram App*, 2018-05-01, [url](#).

¹⁷² Representant för Article 19, intervju i London 2019-11-18.

¹⁷³ Rapporten redovisar bland annat olika grupper på sociala medier, deras innehåll och interaktion med användare.

¹⁷⁴ Small Media, *Heretics – Iran's Religious Minorities*, 2014-05-30, s. 59 ff, [url](#).

Telegram. Att kommunikationen är krypterad ger möjlighet att diskutera frågor det annars är farligt att tala om, menar TV-kanalen.¹⁷⁵

I en rapport, från kanadensiska Immigration and Refugee Board of Canada (IRB), anges bland annat att den omfattande censuren som finns i Iran medför att personer där oftast inte kan ta del av innehåll publicerat på sociala medier.¹⁷⁶ Migrationsanalys samlade bedömning är dock att censuren inte har den effekt som hänvisas till i rapporten från IRB och att det finns verktyg med vilka användare relativt enkelt kan kringgå censuren. Det är också rimligt att anta att de som arbetar för myndigheterna med att följa konvertiter i Iran och på sociala medier har verktyg för att kringgå den censur regimen implementerar.

Migrationsanalys konstaterar att regimen förhållningssätt till internet och sociala medier har skiftat över tid och att de idag i större utsträckning än för några år sedan försöker begränsa medborgarnas frihet på nätet. Trots att regimen på olika sätt censurerar internet och försöker hindra användandet av kommunikationsplattformar lyckas många iranier kringgå begränsningarna och är idag stora användare av populära sociala medier. Det innebär att exiliranier kan interagera med personer som visats i hemlandet och att information de tillgängliggör också i många fall går att ta del av från Iran.

6 Risker kopplat till konversion och aktiviteter i utlandet

6.1 Riskhöjande faktorer och riskprofiler

Migrationsanalys finner att många konvertiter väljer att utöva sin religion privat och i huskyrkor med anledning av förekommande statlig repression mot deras religionsutövning. Från de iranska myndigheternas sida finns emellertid även ett intresse för den fördolda utövningen.

Norska Landinfo publicerade under 2019 en rapport som byggde på en genomgång av fällande domar av konvertiter.¹⁷⁷ De understryker att informationsläget är svårt och att en komplett sammanställning av samtliga domar inte går att få fram.¹⁷⁸ En slutsats de drar är att det är svårt att identifiera tydliga trender eller mönster. Bland de som dömts till strängast straff finns de som startat och lett huskyrkor; fortsätter sitt engagemang trots att de uppmärksammas av myndigheterna; missionerat och spridit kristet material; vänt sig mot myndigheternas religiösa politik; haft kontakter med utlandet; varit på kristna konferenser i utlandet och/eller mottagit ekonomiskt stöd från utlandet; skrivit på internet kring frågor som rör kristendomen och religionsfrihet. Genomgången som Landinfo har gjort indikerar att det finns en rad omständigheter som kan medföra ingripanden från myndigheterna. Även om myndigheterna primärt verkar straffa personer med en framträdande roll i huskyrkorna, så finns exempel där samtliga eller nästan samtliga personer i en huskyrka arresterats och dragits in i rättsprocess.

¹⁷⁵ Sat7, *Communicating with Iran's hidden believers through Telegram*, mars 2018, [url](#).

¹⁷⁶ Kanada, Immigration and Refugee Board of Canada (IRB), *Iran: Treatment by Iranian authorities of failed refugee claimants and family members of persons who have left Iran and claimed refugee status (2017-February 2020)*, 2020-03-09, [url](#).

¹⁷⁷ Se rapport Landinfo, *Respons Iran: Kristne konvertitter - en oppdatering om arrestasjoner og straffefølgelse*, 2019-10-16, [url](#).

¹⁷⁸ Migrationsanalys har intervjuat representanter för Open Doors och Article 18, vilkas underlag Landinfo bland annat grundar sin rapport på. De understryker att rapporteringen kring domar mot konvertiter är i underkant. Vissa fall förblir okända, eller blir kända med flera års fördröjning. I andra fall undanber de personer det berör internationell uppmärksamhet.

Dessa exempel skiljer sig från hur det tidigare har sett ut, men det saknas enligt Landinfo tillräckligt med exempel för att tala om en ny trend gällande hur brett intresse regimen har för konvertiter och om det även inkluderar personer med lägre profil.¹⁷⁹ Landinfo framhåller vidare i en tidigare rapport att det finns exempel där snarlika mål resulterat i olika utgång och att domare avgör ärenden godtyckligt.¹⁸⁰

Flera organisationer som vilar på kristen värdegrund framhåller att konvertiter löper stor risk för övervakning och repressalier från i första hand iranska myndigheter, vilka är intresserade av såväl ledare som deltagare i huskyrkor.¹⁸¹ Article 18 menar att detta är en förändring jämfört med tidigare år, då myndigheternas intresse i första hand rörde ledare för huskyrkor. Enligt Article 18 är myndigheternas tillvägagångssätt sådant att de följer huskyrkor över tid och samlar information kring deras medlemmar innan de gör tillslag. Beroende på vilken roll en person har haft riskerar den personen repressalier av olika grad. Det kan handla om allt från att fällas för allvarliga brott till verbala och fysiska trakasserier, eller tvingas avge löften om att sluta praktisera kristendom.¹⁸²

En dansk rapport anger att personer som vistas i utlandet och delat inlägg i sociala medier kring sin konversion kan, om detta blir känt för myndigheterna, kallas in till förhör och arresteras. Det kan vara av betydelse på vilket sätt man uttalat sig på sociala medier. Att jämföra olika religioner och lyfta fram kristendomen som överlägsen, kan skapa problem liksom om en person genom sin konversion uppfattas närma sig västerländska värderingar eller protesterar mot systemet. Det kan också vara av betydelse om man sedan tidigare är känd av myndigheterna.¹⁸³

Migrationsanalys konstaterar sammanfattningsvis att rapportering indikerar att Iran har ett intresse för konvertiter med en varierad nivå av engagemang. Det är svårt att fastslå hur pass brett intresset är, men det finns exempel som indikerar att även personer med ett begränsat engagemang, såsom vanliga deltagare i en huskyrka, har uppmärksammas av myndigheter och drabbats av repressalier. Eftersom många konvertiter sluter samman i mindre grupper samt har internationella kontakter och stöd så har de en profil som kan medföra att de riskerar att identifieras som ett hot mot regimen. Det är rimligt att anta att personer som exempelvis på olika sätt har en framträdande position i en huskyrka, är öppna kring sin religiositet i allmänhet och på sociala medier, eller deltar i internationella nätverk exponerar sig för större risker för att uppmärksammas av regimen och därmed drabbas av repressalier. Det är emellertid viktigt att framhålla att det även förekommer rapporter om personer som till synes haft en mer tillbakadragen roll, som drabbats av repressalier sedan det blivit känt för regimen att de konverterat. Hur pass allvarliga repressalier en person riskerar kan bero på vilken roll han eller hon har haft och i vilken utsträckning personen kan kopplas till verksamhet som uppfattas som regimkritisk, men systemet saknar i stor utsträckning transparens och är oförutsägbart, och det finns fall där även personer med begränsade roller dömts till kännbara straff.

6.2 Anhöriga till konvertiter

Flera källor som konsulterats nämner att de känner till fall där anhöriga till konvertiter som vistas i utlandet har kallats in till förhör och i vissa fall frihetsberövats, trakasserats och övervakats. I vissa fall ska de anhöriga ha pressats och uppmanats att försöka få sin familjemedlem i

¹⁷⁹ Landinfo, 2019, s. 3 och s. 9-11.

¹⁸⁰ Landinfo, 2017-11-29, s. 24.

¹⁸¹ Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18; Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

¹⁸² Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

¹⁸³ Udlændingestyrelsen, Danish Refugee Council/DRC, 2018, s. 8.

exil att upphöra med den verksamhet den ägnat sig åt, eller förmå sin anhörige att återvända till Iran så att han eller hon kan lagföras.¹⁸⁴ Article 18 erfar att det i första hand har rört sig om anhöriga till personer som i exil arbetar med stöd till huskyrkor i Iran, exempelvis genom att ordna utbildningar över sociala medier.¹⁸⁵ Article 18 menar vidare att det tidigare funnits en bild av att regimen i Iran inte låtit anklagelser riktade mot exiliranier spilla över på deras kvarvarande anhöriga i Iran. Detta har dock förändrats sedan protesterna 2009, varefter det blivit allt vanligare att anhöriga utsätts för påtryckningar. Detta gäller inte enbart kristna utan även exempelvis journalister.¹⁸⁶ Amnesty International känner till flera fall där anhöriga till medieprofiler och profilerade aktivister kallats in till förhör.¹⁸⁷

I en rapport från 2017 (som bland annat bygger på uppgifter från Elam Ministries) ges flera exempel på när anhöriga till konvertiter uppmärksammas av myndigheter. Ett exempel rör ett barn som utfrågats om sin religiösa tillhörighet i anslutning till att hans föräldrar arresterats (i Iran); ett andra exempel rör äldre personer som trakasserats sedan deras barn konverterat och ett tredje anhöriga till huskyrkoledare som utsatts för hot och trakasserier. I dessa fall rör det sig om konvertiter som själva vistas antingen i Iran eller i utlandet.¹⁸⁸

Kanadensiska IRB har intervjuat flera organisationer kring situationen för bland annat anhöriga till iranska asylsökande. Deras frågor är breda och rör inte specifikt konvertiter. Flera organisationer anger att anhöriga till asylsökande i vissa fall riskerar utsättas för påtryckningar från iranska myndigheter. Det rör sig exempelvis om hotfulla samtal eller att anhöriga kallas in till förhör. Under förhören lämnas ibland information som uppfattas som hotfull. I vissa fall uppmanas anhöriga att uppmuntra sin familjemedlem att återvända till Iran, ibland med utlovade förmåner såsom straffrihet för det påstådda brottet. Det finns också källor som anger att anhöriga till iranier i exil normalt inte är trakasserade – undantaget högprofilerade fall.¹⁸⁹

Som framgår ovan förekommer rapporter om att anhöriga i Iran till konvertiter som vistas utomlands i vissa fall är utsatta för påtryckningar. Dessa uppgifter kommer från flera olika organisationer med god insyn i situationen för konvertiter i Iran. Det är emellertid svårt att få en bild kring hur pass vanligt detta är och vad som krävs för att myndigheterna i Iran ska vidta åtgärder mot en anhörig till en konvertit. Flera källor verkar hänvisa till enskilda exempel och det saknas stöd för att iranska myndigheter systematiskt angripit anhöriga till konvertiter. I de exempel som de konsulterade källorna redogjort för ovan så har det i första hand rört sig om konvertiter och andra med en mer framträdande profil. Av informationen förefaller myndigheterna ha ägnat personer med en framträdande profil och deras anhöriga ett större intresse. Samtidigt finns det mycket som pekar på att de iranska myndigheternas agerande inte alltid sker systematiskt och att ett syfte med det kan vara att ingjuta osäkerhet bland de iranier som utmanar rådande normer och uppfattas som ett hot av regimen.

¹⁸⁴ Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16; Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18; Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

¹⁸⁵ Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19.

¹⁸⁶ Representant för Open Doors, intervju i London 2019-11-19.

¹⁸⁷ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

¹⁸⁸ ACCORD, *Query Response: Iran: House Churches; Situation of Practising Christians; Treatment by Authorities of Christian Converts' Family Members*, 2017-06-14, s. 14 f, [url](#).

¹⁸⁹ IRB, 2020.

6.3 Kontroll av personer vid återresa till Iran

Migrationsanalys konstaterar att det finns begränsat med information kring kontroll av personer vid återresa till Iran. Olika faktorer är av betydelse för myndigheternas intresse för en individ. Exempelvis om man sedan tidigare är känd av myndigheterna, i vilken utsträckning man varit öppen på sociala medier kring sin konversion, eller om man verkar ha ett intresse av att missionera kring kristendomen och/eller är döpt. Det är också av betydelse hur en person har uttalat sig kring islam och om han eller hon är politisk eller deltar i aktiviteter som regimen definierar som ett hot mot nationens säkerhet. Källor lägger olika vikt vid dopet. Vissa framhåller det som betydelsefullt, medan andra menar att det är tveksamt om iranska myndigheter lägger vikt vid om en konvertit är döpt eller inte.¹⁹⁰

Migrationsanalys har under hösten 2019 intervjuat företrädare för Amnesty International. De har då uttalat sig allmänt, inte specifikt gällande konvertiter, kring situationen för återvändande iranier. Amnesty International uppger att det är vanligt att iranska myndigheter kontrollerar inresande medborgares mobiltelefoner och sociala medier. Personer med anknytning till ett land som för stunden är aktuellt i Iran kan vara av särskilt intresse. Kontrollerna sker i huvudsak osystematiskt vilket skapar en känsla av osäkerhet och fruktan. Amnesty International menar att personer som reser till Iran bör vidta olika säkerhetsåtgärder, såsom att avaktivera sina sociala medier, rensa sina telefoner och skaffa särskilda e-postkonton som är säkra att visa vid eventuellt kontroll. Eftersom många har omfattande närvaro på internet och sociala medier så kan avsaknad av sådan närvaro vara en omständighet som väcker myndigheternas intresse. Amnesty International uppger vidare att iranska myndigheter uttryckt en oro för att personer som vistats i utlandet tar med sig idéer till Iran som på sikt kan komma att utgöra ett hot mot den islamska republiken. De har därför ett intresse av inresande iraniers kommunikation i sociala medier.¹⁹¹

7 Sammanfattande analys

Uppgifter från flera organisationer med utvecklade nätverk bland konvertiter i Iran indikerar att intresset för kristendomen stor. Missnöje med förhållandena i Iran tillsammans med en öppenhet för omvärlden och andra religioner förklaras motivera de som väljer att konvertera. För den som är intresserad finns personer och församlingar utanför Iran som är villiga att med hjälp av internet, sociala medier och kommunikationsplattformar erbjuda religiös vägledning, utbildning och stöttning.

Situationen för konvertiter i Iran är dock mycket svår och har blivit allt sämre under det senaste decenniet. Efter de omfattande protester som följde presidentvalet 2009 har den allmänna övervakningen i Iran ökat. Ungefär samtidigt, i ett tal 2010, utpekade landet högste ledare huskyrkor som ett nationellt säkerhetshot. Därefter har myndigheternas intresse för konvertiter ökat och möjligheten för dem att öppet praktisera sin religion minskat till den grad att de nu i diskretion samlas i huskyrkor. Det är i första hand myndigheter som utgör ett hot mot konvertiter i Iran, men i vissa fall och särskilt för kvinnor kan reaktioner från omgivande familj vara allvarliga.

Flera källor som konsulterats framhåller att den allmänna övervakningen i Iran under senare år har ökat. Myndigheterna är på sin vakt och har ett särskilt intresse för personer som avviker från normer, ses i slutna grupper och/eller har kontakter med omvärlden. Det innebär

¹⁹⁰ Udlændingestyrelsen, Danish Refugee Council/DRC, 2018, s. 8 f.

¹⁹¹ Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18.

att personer som identifierats som konvertiter, eller för den delen journalister, akademiker, människorättsaktivister, med flera hamnat särskilt i sökljuset och blivit alltmer utsatta. Ur den iranska regimen perspektiv uppfattas inte konversion enbart som en enskild persons val av religiös tillhörighet - det ses snarare som ett agerande och en samhörighet i en grupp som utgör ett hot mot de fundament regimen vilar på.

Tillgången till information som på ett djuplodande sätt redogör för Irans kapacitet att bedriva övervakning är begränsad. Det finns relativt mycket information som pekar på att Iran anstränger sig för att övervaka och infiltrera huskyrkor i Iran. Det finns även relativt mycket information som pekar på att Iran samlar underrättelser i sina grannländer, liksom i Europa, om bland annat konvertiter. Omfattande censur har inte hindrat iranier från att ha en hög digital närvaro och mycket av interaktionen mellan konvertiter i Iran och kristna utanför Iran sker över internet, i sociala medier och på kommunikationsplattformar. Regimen har sannolikt ett intresse för den interaktionen, men det är svårt att bedöma i vilken utsträckning de har tekniska möjligheter att systematiskt övervaka den. Flera konsulterade källor framhåller att Irans förmåga i detta avseende i första hand bygger på att de har många anställda och anhängare som på olika sätt manuellt bevakar olika forum, infiltrerar grupper, eller lurar/tvingar till sig användaruppgifter. Det är dock viktigt att framhålla att tillgänglig information kring detta är begränsad och att den tekniska utvecklingen kan ske snabbt.

Flera konsulterade källor framhåller att regimen intresse har breddats till att på senare år inkludera såväl huskyrkoledare som andra praktiserande konvertiter med lägre profil. Att öppet praktisera kristendomen, missionera, ha kontakter med aktörer i utlandet eller på något sätt vara framträdande är faktorer som ökar en konvertits exponering och därmed risken att identifieras, uppmärksammas av regimen och dras in i en rättsprocess. Samtidigt visar en genomgång av domar som genomförts att såväl ledargestalter som personer med lägre profil har straffats. Det är svårt att dra säkra slutsatser – det empiriska underlaget är begränsat och rättssystemet saknar transparens och förutsägbarhet. Paradoxalt, kan tyckas, finns rapporter som anger att konvertiter som uppmärksammas av regimen pressas att lämna hemlandet, samtidigt som konvertiter i exil genom anhöriga pressas till att återvända. Det är inte orimligt att detta förekommer parallellt, även om det är svårt att bedöma hur pass vanligt det är och vem som drabbas.

Sammanställningar av domar mot konvertiter visar att upp till ett par hundra varje år möter fällande domar, ofta gällande nationella säkerhetsbrott. Givet att flera organisationer anger att konversion i Iran blir allt vanligare och att många har konverterat under de senaste åren så kan den siffran tyckas vara låg. Det är dock viktigt att beakta att det förekommer en underrapportering av fall och att det varje år finns ett antal personer som tas in på förhör utan att en formell rättsprocess inleds och dom utfärdas. Det är också viktigt att beakta att Irans repression av konvertiter hindrar dem att öppet utöva sin religion och istället tvingar dem att praktisera i det dolda.

8 Summary

Christians in Iran can be divided into two main categories: ethnic Christians (Christians by birth) and non-ethnic Christians (converts to Christianity). The number of converts has increased since the 1979-revolution, and the interest in Christianity among the Muslim majority population seems to be growing, partly due to discontent with the prevailing Iranian system. Searching individuals within Iran may explore Christianity through media like satellite-TV and the Internet, and there are Christian organizations abroad willing to provide guidance and support.

Ethnic Christians in Iran, mainly Armenians and Assyrians, constitute a recognized religious minority with legal rights to practise their religion within certain limits. Their churches are however kept under surveillance and the Muslim population is forbidden to enter their facilities and attending their services.

The situation for converts to Christianity is widely different as the act of leaving Islam for another religion constitutes a capital crime in Iran. The situation for converts in the country is severe and has further deteriorated over the past decade. In the aftermath of the 2009 election and the protests that followed the authorities in Iran extended their general surveillance practices in the country. The following year the Supreme Leader in a speech designated the house church movement a national security threat, whereupon the authorities increased their pressure on converts forcing them further into covert religious practise in underground house churches.

The threat against converts in Iran mainly emanates from state actors, but in some cases, particularly for women, the reaction from the family can also be severe. Generally, the Iranian government's surveillance practise seems to have increased in recent years. The authorities take a special interest in people who transgress prevailing norms and meet in groups, and thus are viewed to pose a potential threat to the foundation of the Islamic Republic. It is difficult to access information about the surveillance capacity of Iran, but information indicates that the authorities monitor and infiltrate house churches in the country as well as gather intelligence abroad about converts and other profiles they perceive as threats to the Iranian state.

In spite of blockades and censorship, Iranians are active users of the Internet for example through different kinds of social media and digital communication platforms. It is very difficult to assess the technical capacity of the Iranian authorities to monitor digital interaction. Some sources mean that their capacity in this regard primarily stems from their powerful resources in manpower who manually can monitor certain forums and infiltrate groups. However it must be emphasized that accessible information about these issues is limited and that the technical development is an area that may be subjected to sudden change.

Different sources state that in the last few years, the Iranian authorities have broadened their interest in Christians to not only include house church leaders, but in some cases also individuals with lower profiles. To openly practise Christianity, proselytise, having a prominent position or having contacts with actors abroad are factors that increase the risk of receiving attention from the regime. However, recent court verdicts in conversion cases in Iran indicate that both church leaders as well as low profile individuals are in risk of punishment. A few hundred court verdicts against converts are delivered each year, usually concerning crimes against the national security. It must however be emphasised that all cases are not reported and a lot of converts also get arrested each year without it leading into a legal process and a court verdict. The general situation of state repression against converts in Iran today, means that converts cannot openly practise their religion without the risk of reprisals.

Källförteckning

Elektroniska källor

Samtliga dokument tillgängliga 2020-05-15.

222 Ministries, Sama TV, <http://old.222ministries.org/sama>

Amnesty International, *Human Rights in Iran: Review of 2019*, 2020-02-18, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=44056>

AP News, *Iranians manage to surf the web despite tide of censorship*, 2019-07-26, <https://ap-news.com/fa030c4f6ada4131a2b03147a06cc58e>

Austrian Centre for Country of Origin and Asylum Research and Documentation (ACCORD), *Iran: COI Compilation*, 2018-07-31, <https://www.refworld.org/pdfid/5b7d13234.pdf>

ACCORD, *Query Response: Iran: House Churches; Situation of Practising Christians; Treatment by Authorities of Christian Converts' Family Members*, 2017-06-14, <https://www.refworld.org/docid/5943a44d4.html>

BBC Monitoring, *Iran, Armed Forces*, 2020-05-05, betaltjänst, <https://monitoring.bbc.co.uk/product/3250532>

BBC, *Why ordinary Iranians are turning to internet backdoors to beat censorship*, 2018-01-10, <https://www.bbc.com/news/blogs-trending-42612546>

Carnegie Endowment for International Peace, *Iran's Cyber Threat - Espionage, Sabotage and Revenge*, 2018-01-04, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43657>

Center for Human Rights in Iran, *Iranian Pastor's Wife Sentenced to Five Years in Prison For "Acting Against National Security"*, 2018-01-29, <https://www.iranhumanrights.org/2018/01/iranian-pastors-wife-sentenced-to-five-years-in-prison-for-acting-against-national-security/>

Center for Human Rights in Iran, *Former Assyrian Church Leader and Two Christian Converts Arrested*, 2015-01-07, <https://www.iranhumanrights.org/2015/01/assyrian-church/>

Congressional Research Service, *Iranian Offensive Cyber Attack Capabilities*, 2020-01-13, <https://fas.org/sgp/crs/mideast/IF11406.pdf>

Constituteproject.org, *Iran (Islamic Republic of)'s Constitution of 1979 with Amendments through 1989*, 2020-02-04, https://www.constituteproject.org/constitution/Iran_1989.pdf?lang=en

Committee to Protect Journalists, *Iranian journalist in exile arrested, gives televised confession in Iran*, 2019-10-16, <https://cpj.org/2019/10/iranian-journalist-in-exile-arrested-gives-televi.php>

Danmark, Udlændingestyrelsen, Danish Refugee Council, *Iran: House Churches and Converts*, 2018-02-23, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40964>

Financial Tribune, *Social Media Usership Growing in Iran*, 2019-04-14, <https://financialtribune.com/articles/sci-tech/97456/social-media-usership-growing-in-iran>

Financial Tribune, *Latest Data on Iran: Surge in Social Media Use*, 2018-02-06, <https://financial-tribune.com/articles/sci-tech/81536/latest-data-on-iran-surge-in-social-media-use>

Finland, Immigration Service, *Christian Converts in Iran*, 2015-08-21, https://migri.fi/documents/5202425/5914056/62318_Suuntaus-raportti_Kristityt_kaannynnaiset_IranissaFINAL-FINAL160915_2_.pdf/5d13ea14-9aa8-4896-a737-7bcd5a8d4c24

FN, UN Human Rights Council, *Situation of human rights in the Islamic Republic of Iran: Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Islamic Republic of Iran*, 2019-07-18, <https://undocs.org/A/74/188>

Freedom House, *Freedom on the Net 2019*, 2019, <https://freedomhouse.org/country/iran/freedom-net/2019>

Georgetown University, Berkley Center for Religion, Peace & World Affairs, *National Laws on Blasphemy: Iran*, Odatrad, <https://berkleycenter.georgetown.edu/essays/national-laws-on-blasphemy-iran>

Immigration and Refugee Board of Canada (IRB), *Iran: Treatment by Iranian authorities of failed refugee claimants and family members of persons who have left Iran and claimed refugee status (2017-February 2020)*, 2020-03-09, <https://www.justice.gov/eoir/page/file/1264426/download>

International Campaign for Human Rights in Iran (ICHR), *The Cost of Faith*, 2013, https://www.iranhumanrights.org/wp-content/uploads/Christians_report_Final_for-web.pdf

Iran Human Rights Documentation Centre (IHRDC), *Restrictions on Freedom of Expression in the Islamic Republic of Iran*, 2016-03-25, <https://iranhrdc.org/restrictions-on-freedom-of-expression-in-the-islamic-republic-of-iran/>

Iran Human Rights Documentation Centre, *Apostasy in the Islamic Republic of Iran*, 2014-09-25, <https://iranhrdc.org/apostasy-in-the-islamic-republic-of-iran/>

Iran Human Rights Documentation Centre, *English Translation of Books I & II of the New Islamic Penal Code*, 2014-04-04, <https://iranhrdc.org/english-translation-of-books-i-ii-of-the-new-islamic-penal-code/#47>

Iran Human Rights Documentation Centre, *Islamic Penal Code of the Islamic Republic of Iran – Book Five*, 2013-07-15, <https://iranhrdc.org/islamic-penal-code-of-the-islamic-republic-of-iran-book-five/#2>

Lifos, *Afghanistan – Kristna, apostater och ateister 1.0*, 2017-12-21, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40679>

Mark Bradley, *Too Many to Jail*, 2014, nedladdad hos Bokus.com, betaltjänst

Minority Rights Group, *Christians – Iran*, 2017, <https://minorityrights.org/minorities/christians>

Nationalencyklopedin, *Iran, Religion*, <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/iran>

New Humanist, *Thousands were released in Iran, but not atheist prisoner Soheil Arabi*, 2020-04-16, <https://newhumanist.org.uk/articles/5606/thousands-were-released-in-iran-but-not-atheist-prisoner-soheil-arabi>

Norge, Landinfo, *Respons Iran: Kristne konvertitter - en oppdatering om arrestasjoner og straffeforfølgelse*, 2019-10-16, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=43692>

Norge, Landinfo, *Temanotat: Iran: Kristne konvertitter og hjemmekirker (1) - utbredelse og vilkår for trosutøvelse*, 2017-11-27, <https://landinfo.no/wp-content/uploads/2018/04/Iran-Christian-converts-and-house-churches-1-prevalence-and-conditions-for-religious-practice.pdf>

Norge, Landinfo, *Temanotat: Iran: Kristne konvertitter og hjemmekirker (2) – arrestasjoner og straffeforfølgelse*, 2017-11-29, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=40587>

Open Doors, *Iran: The reality for Christians*, August 2019, <http://opendoorsanalytical.org/wp-content/uploads/2019/08/Iran-The-reality-for-Christians-August-2019.pdf>

Open Doors, *WWL 2019 Gender-specific religious persecution: Analysis and Implications*, februar 2019, <https://www.opendoorsusa.org/wp-content/uploads/2019/03/WWL-2019-Analysis-of-Gender-Specific-Religious-Persecution.pdf>

Open Doors, *WWR, Country Dossier Iran*, januar 2019, <https://www.opendoors.org.za/app/uploads/2019/01/Iran-WWR-COUNTRY-DOSSIER-January-2019-update.pdf>

Radio Farda, *Iranian Intelligence Shuts Down Church, Removes Cross*, 2019-05-26, <https://en.radiofarda.com/a/iranian-intelligence-shuts-down-church-removes-cross/29963987.html>

Reporters Without Borders, *AmadNews director facing possible death penalty in Tehran trial*, 2020-02-14, <https://rsf.org/en/news/amadnews-director-facing-possible-death-penalty-tehran-trial>

Sat7, *Communicating with Iran's hidden believers through Telegram*, mars 2018, <https://www.sat7uk.org/communicating-through-telegram/>

Small Media, *FATAwatch//01 — Iranian Cyber Police Monitoring*, 2019-05-20, <https://smallmedia.org.uk/news/fatawatch01-iranian-cyber-police-monitoring>

Small Media, *Iran's Cyber Police — 'Society-Based Policing' and the Rise of Peer Surveillance*, 2019-02-20, <https://smallmedia.org.uk/news/irans-cyber-police-society-based-policing-and-the>

Small Media, *Heretics – Iran's Religious Minorities*, 2014-05-30, https://smallmedia.org.uk/media/projects/files/Heretics_2014.pdf

Säkerhetspolisen, *Årsbok 2019*, mars 2020, <https://www.sakerhetspolisen.se/download/18.a5cd4be16dfd84e1716a5/1585209341505/Arsbok2019.pdf>

Telegram, FAQ, <https://telegram.org/faq>

The Atlantic Council, *Iranian digital influence efforts: Guerrilla broadcasting for the twenty-first century*, 2020-02-11, <https://www.atlanticcouncil.org/in-depth-research-reports/report/iranian-digital-influence-efforts-guerrilla-broadcasting-for-the-twenty-first-century/>

The Catholic Register, *Former Muslim Highlights Plight of Christian converts in Iran*, 2019-02-08, <https://www.catholicregister.org/home/international/item/28949-former-muslim-highlights-plight-of-christian-converts-in-iran>

The Library of Congress, *Iran's Ministry of Intelligence and Security: a Profile*, december 2012, <https://fas.org/irp/world/iran/mois-loc.pdf>

The New York Times, *The Iran Cables: Secret Documents Show How Tehran Wields Power in Iraq*, 2019-11-19, <https://www.nytimes.com/interactive/2019/11/18/world/middleeast/iran-iraq-spy-cables.html>

The New York Times, *Iran, Like Russia Before It, Tries to Block Telegram App*, 2018-05-01, <https://www.nytimes.com/2018/05/01/world/middleeast/iran-telegram-app-russia.html>

United States Institute of Peace (USIP), *The Iran Primer, The Islamic Judiciary*, 2010-10-06, <https://iranprimer.usip.org/resource/islamic-judiciary>

USA, US Commission on International Religious Freedom, *United States Commission on International Religious Freedom 2019 Annual Report; Country Reports: Tier 1 Countries: Iran*, 2019-04-29, https://www.uscifr.gov/sites/default/files/Tier1_IRAN_2019.pdf

USA, US Department of State, *2018 Report on International Religious Freedom: Iran*, 2019-06-21, <https://www.state.gov/wp-content/uploads/2019/05/IRAN-2018-INTERNATIONAL-RELIGIOUS-FREEDOM-REPORT.pdf>

USA, US Department of State, *Country Report on Human Rights Practices 2019 - Iran*, 2020-03-11, <https://lifos.migrationsverket.se/dokument?documentSummaryId=44162>

Utrikesdepartementet (UD), *Iran - Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situationen per den 30 juni 2019*, <https://www.regeringen.se/4af9e4/contentassets/f56966ed54374bdba4fc504b09534526/iran--manskliga-rattigheter-demokrati-och-rattsstatens-principer-situationen-per-den-30-juni-2019.pdf>

Utrikespolitiska institutet, *Landguiden: Iran – Politiskt system*, Odaterad, <https://www.ui.se/landguiden/lander-och-omraden/asien/iran/politiskt-system/>

Muntliga källor

Andragenerationens konvertit, möte i London, 2019-11-18

Iransk källa, intervju i Teheran 2017-11-14

Katolsk källa, intervju i Teheran, 2017-11-16

Pastor i 222 Ministries, intervju i Malmö 2019-11-04

Representant för församling i västra Sverige, intervju i västra Sverige 2019-10-16

Representant för Amnesty International, intervju i London 2019-11-18

Representant för Article 18, intervju i London 2019-11-19

Representant för Article 19, intervju i London 2019-11-18

Representant för Elam Ministries, intervju i London 2019-11-18

Representant för Open Doors, intervju i London 2019-11-19

Representant för Small Media, intervju i London 2019-11-19